



BIULETYN

CENTRALNEJ RADY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

1969

Warszawa, dnia 10 marca 1969 r.

Nr 4

SPIS TREŚCI

Dział A

	Str.
Poz. 52 — uchwała Prezydium Centralnej Rady Związków Zawodowych i Prezydium Zarządu Głównego Związku Młodzieży Socjalistycznej z dnia 15 stycznia 1969 r. w sprawie ustanowienia złotej i srebrnej odznaki „Brygady Pracy Socjalistycznej XXV-lecia PRL” oraz zasad ich nadawania	95
„ 53 — uchwała Plenum Centralnej Rady Związków Zawodowych z dnia 21 stycznia 1969 r. w sprawie zwiększenia wymiaru urlopów wypoczynkowych dla robotników i ujednolicenia zasad ich przyznawania dla wszystkich pracujących	96

Dział B

Poz. 54 — rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie uposażeń i kwalifikacji naczelnych lekarzy uzdrowisk	96
„ 55 — rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 1968 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie funduszu zakładowego w niektórych przedsiębiorstwach resortu przemysłu spożywczego i skupu	97
„ 56 — rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 1968 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dodatkowego wynagrodzenia dla lekarzy zatrudnionych w zakładach leczniczo-zapobiegawczych przemysłowej służby zdrowia	97
„ 57 — rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie warunków wymaganych do uzyskania emerytur dla niektórych pracowników zatrudnionych na statkach żeglugi powietrznej	97
„ 58 — rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 stycznia 1969 r. w sprawie niezawieszenia prawa do emerytury lub renty	98
„ 59 — rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1969 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie funduszu zakładowego w niektórych przedsiębiorstwach przemysłowych resortu przemysłu ciężkiego	102
„ 60 — uchwała Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 22 grudnia 1968 r. w sprawie odwołania Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac	103
„ 61 — uchwała Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 22 grudnia 1968 r. w sprawie powołania Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac	103
„ 62 — uchwała Nr 9 Rady Ministrów z dnia 9 stycznia 1969 r. w sprawie zakładowych rad szkoleniowych	103
„ 63 — uchwała Nr 28 Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1969 r. w sprawie nadania odznaki honorowej „Zasłużony Pracownik Rady Narodowej” oraz ustalenia jej wzoru i sposobu noszenia	104
„ 64 — rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 3 grudnia 1968 r. w sprawie podwyższenia emerytur i rent inwalidzkich dla niektórych pracowników zatrudnionych na statkach żeglugi powietrznej	105
„ 65 — rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 12 grudnia 1968 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalne i zasad wypłaty tych świadczeń	105
„ 66 — rozporządzenie Ministra Przemysłu Spożywczego i Skupu z dnia 12 grudnia 1968 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłu koncentratów spożywczych	116
„ 67 — rozporządzenie Ministra Komunikacji z dnia 14 grudnia 1968 r. w sprawie obliczania podstawy wymiaru kolejowej emerytury lub renty	121

68	— zarządzenie Nr 4 Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 stycznia 1969 r. w sprawie zmian w wykazie jednostek organizacyjnych uprawnionych do tworzenia funduszu na finansowanie wydatków za osiągnięcia ekonomiczne załóg w niektórych państwowych jednostkach organizacyjnych	124
69	— zarządzenie Nr 10 Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1969 r. w sprawie zasad i warunków ustalania okresów zatrudnienia w prezydiach rad narodowych oraz zaliczania do tych okresów innych okresów zatrudnienia oraz okresów przerw w pracy	125
70	— zarządzenie Nr 15 Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 1969 r. w sprawie wypłaty wynagrodzenia pracownikom opiekującym się dziećmi w okresie epidemii grypy	126
71	— zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 29 listopada 1968 r. zmieniające zarządzenie w sprawie szczegółowych zasad i trybu obniżania lub cofania dodatkowego wynagrodzenia miesięcznego lekarzom i lekarzom denty stom za pracę w lecznictwie otwartym, w stacjach sanitarno-epidemiologicznych i w stacjach krwiodawstwa	126
72	— zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 28 grudnia 1968 r. w sprawie warunków zawierania umów o świadczenie przez państwowe nietransportowe jednostki organizacyjne usług w zakresie przewozów pracowniczych na rzecz innych u społecz nionych jednostek organizacyjnych	127

DZIAŁ A

52

**UCHWAŁA
PREZYDIUM CENTRALNEJ RADY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH
I PREZYDIUM ZARZĄDU GŁÓWNEGO ZWIĄZKU MŁODZIEŻY SOCJALISTYCZNEJ**

z dnia 15 stycznia 1969 r.

**w sprawie ustanowienia złotej i srebrnej odznaki „Brygady Pracy Socjalistycznej XXV-lecia PRL”
oraz zasad ich nadawania.**

Zbliża się rocznica XXV-lecia PRL. Wiele załóg — zgodnie z tradycją klasy robotniczej — wychodzi z inicjatywą uczczenia tej rocznicy zobowiązaniami produkcyjnymi i czynami społecznymi. Inicjatywy te stanowią dowód głębokiego patriotyzmu, obywatelskiej ofiarności i społecznego zaangażowania pracujących. Poważną rolę w realizacji inicjatyw produkcyjnych i społecznych klasy robotniczej odgrywa ruch współzawodnictwa pracy, a zwłaszcza współzawodnictwo o tytuł „Brygady Pracy Socjalistycznej”.

Dla stworzenia lepszych warunków do dalszego dynamicznego rozwoju współzawodnictwa pracy w okresie poprzedzającym XXV rocznicę Polski Ludowej, wzbogacania jego form i treści, Prezydium CRZZ i Prezydium ZG ZMS postanawiają wprowadzić złotą i srebrną odznakę „Brygady Pracy Socjalistycznej XXV-lecia PRL”.

Odnaki „Brygady Pracy Socjalistycznej XXV-lecia PRL” nadawane będą w drodze wspólnej uchwały prezydium zarządu okręgowego związku zawodowego i prezydium zarządu wojewódzkiego ZMS (ZMW) na wniosek konferencji samorządu robotniczego, w zakładach nie objętych ustawą o samorządzie robotniczym — na wniosek wspólnego plenum rady zakładowej i zarządu (koła) zakładowego ZMS (ZMW). Odnaki powyższe w zasadzie nadawane będą w okresie od dnia 15.VII.1969 r. do dnia 22 lipca 1970 r. tym wszystkim brygadam, które uczestnicząc we współzawodnictwie o złotą lub srebrną odznakę „BPS XXV-lecia PRL” przez okres co najmniej pół roku spełniły wszystkie wymagane w tym zakresie warunki.

Dla zdobycia odznaki „Brygady Pracy Socjalistycznej XXV-lecia PRL” niezbędne jest spełnienie przez ubiegające się kolektywy postanowień wytycznych Prezydium CRZZ i Prezydium ZG ZMS z dnia 21 czerwca 1966 r. o warunkach uzyskania i utrzymania tytułu BPS oraz podjęcie i zrealizowanie dodatkowych zobowiązań w czynie na XXV-lecie PRL.

Dodatkowe zobowiązania podejmowane przez brygadę ubiegającą się o złotą lub srebrną odznakę „BPS XXV-lecia PRL” powinny wynikać z zadań nakreślonych w uchwale V Zjazdu Partii i zmierzających w szczególności do:

- wzrostu wydajności pracy,
- pełniejszego wykorzystania czasu pracy maszyn i urządzeń,
- poprawy organizacji stanowiska roboczego i warunków pracy,
- poprawy jakości produkcji,
- oszczędności materiałów i surowców,

- wzrostu rytmiczności produkcji,
- poprawy warunków socjalno-bytowych.

Realizacja tych zadań przynieść powinna w efekcie dodatkowe tony, sztuki, metry poszukiwanych na rynku wewnętrznym i w eksporcie nowoczesnych, o wysokiej jakości wyrobów.

Obok zobowiązań produkcyjnych dla uczczenia XXV-lecia PRL brygady podejmować powinny również różnorodne czyny społeczne. W ramach tych czynów zatroszczyć się należy o udział w dalszej rozbudowie zakładowych placówek socjalno-bytowych, kulturalnych, sportowych, turystycznych itd., jak również o poprawę estetyki hal produkcyjnych i innych pomieszczeń w zakładzie.

O odznakę „Brygady Pracy Socjalistycznej XXV-lecia PRL” ubiegać się mogą brygady, które przystąpią obecnie do współzawodnictwa o tytuł BPS, brygady już walczące o ten tytuł oraz brygady posiadające tytuł BPS, a w dalszym ciągu podejmujące pracę na najtrudniejszych odcinkach produkcji i usług.

Członkowie brygad mogą otrzymać:

1) odznakę złotą „BPS XXV-lecia PRL”, o ile do dnia 31.XII.1968 r. ich brygady uzyskały już tytuł BPS (BPS XX-lecia PRL, BPS 1000-lecia Państwa Polskiego) i uczestnicząc co najmniej pół roku we współzawodnictwie o odznakę BPS XXV-lecia PRL zrealizują podjęte w tym współzawodnictwie dodatkowe zobowiązania;

2) odznakę srebrną „BPS XXV-lecia PRL”, o ile:

a) ubiegając się już o tytuł BPS przystąpią następnie do współzawodnictwa o odznakę „BPS XXV-lecia PRL” i współzawodnicząc łącznie co najmniej rok (w tym co najmniej pół roku o odznakę „BPS XXV-lecia PRL”) zrealizują podjęte dodatkowe zobowiązania w czynie na XXV-lecie;

b) przystąpią do współzawodnictwa o odznakę „BPS XXV-lecia PRL” i uczestnicząc w tym współzawodnictwie co najmniej rok zrealizują podjęte w czynie na XXV-lecie zobowiązania na wyżej wymienionych zasadach.

Ustanowienie złotej i srebrnej odznaki „BPS XXV-lecia PRL” powinno stać się dodatkowym bodźcem dla uczczenia ruchu współzawodnictwa pracy i całych załóg w podejmowaniu i rozwijaniu twórczych inicjatyw w okresie dzielącym społeczeństwo od uroczystej rocznicy XXV-lecia PRL. Stawia ono przed wszystkimi organami związkowymi i młodzieżowymi oraz samorządu robotniczego nowe zadania w rozwijaniu organizatorskiej i propagandowej pracy w tej dziedzinie.

Prezydium
Zarządu Głównego
Związku Młodzieży Socjalistycznej

Prezydium
Centralnej Rady
Związków Zawodowych

53

UCHWAŁA PLENUM CENTRALNEJ RADY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

z dnia 21 stycznia 1969 r.

w sprawie zwiększenia wymiaru urlopów wypoczynkowych dla robotników i ujednoczenia zasad ich przyznawania dla wszystkich pracujących.

Plenum CRZZ — po wysłuchaniu referatu Prezydium CRZZ i dyskusji oraz po zapoznaniu się z projektem nowej ustawy o pracowniczych urlopach wypoczynkowych — uznaje projekt tej ustawy za odpowiadający przeobrażeniom społecznym jakie dokonały się w okresie budownictwa socjalistycznego w naszym kraju. Zawarte założenia w projekcie tej ustawy są zgodne z uchwałą V Zjazdu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej oraz wychodzą naprzeciw postulatam zgłaszanym przez instancje związkowe i załogi robotnicze, zwiększają wymiar urlopu dla robotników i ujednoczają uprawnienia w tym zakresie dla wszystkich pracowników.

Na szczególne podkreślenie zasługuje oparcie nowego systemu urlopowego na jednolitych społecznie sprawiedliwych zasadach. W ten sposób zostaje usunięta jedna z podstawowych różnic w uprawnieniach robotników i pracowników.

Plenum uważa za słuszne, aby projekt ustawy jako mający tak istotne znaczenie dla klasy robot-

niczej, został wniesiony pod obrady Sejmu PRL z inicjatywy posłów — działaczy robotniczych.

Wprowadzenie w życie projektowanej ustawy stwarza warunki do szybkiego przygotowania kodeksu pracy PRL, odpowiadającego w pełni aktualnym potrzebom społecznym.

W związku z tym Plenum zobowiązuje Prezydium do przyspieszenia prac nad kodeksem pracy oraz ustalenia planu zajęć, powołania określonych zespołów roboczych dla opracowania projektu prawa pracy przez związki zawodowe przy udziale Komitetu Pracy i Płac.

W tym celu Plenum CRZZ postanawia rozdzielić Komisję Ekonomiczną i Ustawodawstwa Pracy i powołać dwie odrębne Komisje:

— Komisję Ekonomiczną z przewodniczącym tow. Władysławem Gaworskim w składzie przedstawionym przez Prezydium CRZZ,

— Komisję Ustawodawstwa Pracy z przewodniczącym tow. Mieczysławem Gradem w składzie przedstawionym przez Prezydium CRZZ.

DZIAŁ B

54

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 22 listopada 1968 r.

w sprawie uposażeń i kwalifikacji naczelnych lekarzy uzdrowisk.

(Dziennik Ustaw z dnia 9 stycznia 1969 r. Nr 1, poz. 2)

Na podstawie art. 5 ustawy z dnia 4 lutego 1949 r. o uposażeniu pracowników państwowych (Dz. U. Nr 7, poz. 39) zarządza się, co następuje:

§ 1. Przepisy rozporządzenia stosuje się do naczelnych lekarzy uzdrowisk powoływanych na podstawie art. 8 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o uzdrowiskach i lecznictwie uzdrowiskowym (Dz. U. Nr 23, poz. 150).

§ 2. 1. Naczelnicy lekarze uzdrowisk otrzymują za ogół czynności wchodzących w zakres ich obowiązków miesięczne uposażenie ryczałtowe w następującej wysokości:

- 1) w uzdrowiskach grupy A 1500 zł lub 2100 zł,
- 2) w uzdrowiskach grupy B 1300 zł lub 1850 zł,
- 3) w uzdrowiskach grupy C 1100 zł lub 1600 zł.

2. Uposażenie przyznaje organ, który powołuje naczelnego lekarza uzdrowiska, po porozumieniu z prezydium rady narodowej miejscowości uznanej za uzdrowisko.

3. Zaliczenia poszczególnych uzdrowisk do odpowiedniej grupy dokonuje Minister Zdrowia i Opieki Społecznej po porozumieniu z Zarządem Głównym Związku Zawodowego Pracowników Służby Zdrowia.

4. Zatrudnienia na stanowisku naczelnego lekarza uzdrowiska nie traktuje się jako zatrudnienia dodatkowego, powodującego utratę dodatków zastrzeżonych dla pracowników zatrudnionych na jednym etacie.

§ 3. Uposażenia określone w § 2 wypłacane są ze środków przewidzianych w budżetach rad narodowych miejscowości uznanych za uzdrowiska.

§ 4. Naczelnicy lekarze uzdrowiska powinni być specjalistami w zakresie jednej z następujących specjalności:

- 1) balneoklimatologii,
- 2) organizacji ochrony zdrowia,
- 3) innej specjalności, właściwej dla profilu leczniczego danego uzdrowiska.

§ 5. Wykonanie rozporządzenia porucza się Ministrom Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Finansów, a także prezdydiom rad narodowych.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

53

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 17 grudnia 1968 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie funduszu zakładowego w niektórych przedsiębiorstwach resortu przemysłu spożywczego i skupu.*(Dziennik Ustaw z dnia 31 grudnia 1968 r. Nr 48, poz. 339)*

Na podstawie art. 4 i 5 ustawy z dnia 28 marca 1958 r. o funduszu zakładowym w przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1960 r. Nr 13, poz. 78), po zasięgnięciu opinii Centralnej Rady Związków Zawodowych, zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1966 r. w sprawie funduszu zakładowego w niektórych przedsiębiorstwach resortu przemysłu spożywczego i skupu (Dz. U. Nr 8, poz. 51) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 4 ust. 3 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się wyrazy „względnie przedsiębiorstw zgrupowanych w zjednoczeniu (centrali).”;

2) w § 11 ust. 3 pkt 2 wyrazy „2%” zastępuje się wyrazami „3,5%”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1968 r.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

56

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 24 grudnia 1968 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie dodatkowego wynagrodzenia dla lekarzy zatrudnionych w zakładach leczniczo-zapobiegawczych przemysłowej służby zdrowia.*(Dziennik Ustaw z dnia 9 stycznia 1969 r. Nr 1, poz. 4)*

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1958 r. (Dz. U. Nr 35, poz. 154) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 25 maja 1963 r. w sprawie dodatkowego wynagrodzenia dla lekarzy zatrudnionych w zakładach leczniczo-zapobiegawczych przemysłowej służby zdrowia (Dz. U. Nr 26, poz. 152 i Nr 58, poz. 311) wprowadza się następującą zmianę:

w § 1 ust. 1 dodaje się pkt 6, 7 i 8 w brzmieniu:
„6) w oddziałach ochrony radiologicznej i działach higieny pracy wojewódzkich (miejskich w miastach wyłączonych z województw) stacji sanitarno-epidemiologicznych,

7) w pracowniach higieny pracy powiatowych (miejskich, portowych i dzielnicowych) stacji sanitarno-epidemiologicznych,

8) w oddziałach nadzoru sanitarno-epidemiologicznego powiatowych (miejskich, dzielnicowych, portowych) stacji sanitarno-epidemiologicznych, jeżeli do obowiązków tych lekarzy należy wyłącznie wykonywanie zadań w zakresie higieny pracy.”

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1969 r.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

57

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 22 listopada 1968 r.

w sprawie warunków wymaganych do uzyskania emerytur dla niektórych pracowników zatrudnionych na statkach żeglugi powietrznej.*(Dziennik Ustaw z dnia 19 grudnia 1968 r. Nr 45, poz. 326)*

Na podstawie art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie ma zastosowanie do pracowników-członków personelu latającego statków żeglugi powietrznej posiadających ważną licencję wydaną przez państwowy organ nadzoru nad personelem lotniczym i wpisanych do państwowego rejestru personelu lotniczego, którzy zatrudnieni są na statkach żeglugi powietrznej na stanowiskach:

- 1) pilotów, w tym również pilotów wykonujących loty próbne i doświadczalne,
- 2) skoczków spadochronowych,
- 3) nawigatorów,
- 4) mechaników pokładowych,
- 5) radiooperatorów pokładowych,
- 6) radiotelefonistów pokładowych,
- 7) instruktorów.

§ 2. 1. Pracownikom, o których mowa w § 1, przysługuje prawo do emerytury, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli wiek:

a) mężczyzna 60 lat, a kobieta 55 lat albo
 b) mężczyzna 55 lat, a kobieta 50 lat, jeżeli komisja lotniczo-lekarska wydała orzeczenie o niezdolności do wykonywania przez pracownika czynności członka personelu latającego;

2) wiek, o którym mowa w pkt 1, osiągnęli w czasie zatrudnienia na stanowiskach określonych w § 1 lub w czasie zatrudnienia, do którego skierowani zostali po zwolnieniu ich z pracy na tych stanowiskach;

3) spełniają pozostałe warunki wymagane do przyznania emerytury przewidziane w ustawie z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6), zwanej dalej „ustawą”, z tym że wymagany okres zatrudnienia powinien obejmować co najmniej 15 lat zatrudnienia na stanowiskach określonych w § 1.

2. Warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie ma zastosowania, jeżeli pracownik z powodu inwalidztwa został zwolniony z zatrudnienia na stanowisku objętym § 1 lub z zatrudnienia, do którego został skierowany po zwolnieniu z pracy na tym stanowisku.

§ 3. Pracownik (§ 1), który nie nabywa prawa do emerytury na warunkach określonych w niniejszym rozporządzeniu, nabywa prawo do emerytury dla pracowników pierwszej kategorii zatrudnienia, jeżeli spełnia warunki określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 4 ustawy.

§ 4. Wykonanie rozporządzenia porucza się Przewodniczącemu Komitetu Pracy i Płac.

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

58

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 9 stycznia 1969 r.

w sprawie niezawieszenia prawa do emerytury lub renty.

(Dziennik Ustaw z dnia 9 stycznia 1969 r. Nr 3, poz. 16)

Na podstawie art. 65 ust. 3 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Rozporządzenie określa przypadki, w których:

1) mimo osiągnięcia zarobków z tytułu zatrudnienia lub dochodów z innych źródeł przez osoby uprawnione do emerytury lub do renty inwalidzkiej z tytułu inwalidztwa powstałego z innych przyczyn niż wypadek w zatrudnieniu lub choroba zawodowa albo do renty rodzinnej nie następuje zawieszenie prawa do tych świadczeń lub wypłaca się je w części,

2) zawieszają się prawo do emerytury lub renty na czas długotrwałego pobytu za granicą.

2. Osoby uprawnione do świadczeń, o których mowa w ust. 1, zwane są dalej „rencistami”.

Rozdział 2.

Zarobki i dochody nie powodujące zawieszenia prawa do emerytury lub do renty.

§ 2. 1. Nie zawieszają się prawa do emerytury lub do renty rencistom, którzy:

1) osiągają z tytułu zatrudnienia wykonywanego dorywczo lub w niepełnym wymiarze godzin zarobki nie przekraczające 750 zł miesięcznie z uwzględnieniem przepisów § 4 ust. 1, 3 i 4,

2) pobierają stałe uposażenie przysługujące członkom Polskiej Akademii Nauk oraz dodatek funkcyjny przewidziany dla stałe urzędujących członków Prezydium tej Akademii,

3) osiągają dochody bez względu na ich wysokość z tytułu honorariów autorskich lub z tytułu dokonanych wynalazków, wzorów użytkowych i projektów racjonalizatorskich, realizowanych w gospodarce społecznej,

4) osiągają jako spadkobiercy dochody z przeniesienia praw autorskich w wysokości nie przekraczającej 25.000 zł rocznie; w razie przekroczenia tych kwot stosuje się przepis § 4 ust. 6,

5) wykonują — w zakresie świadczenia usług dla ludności lub rolnictwa — rzemiosła lub działalność usługową, a także niektóre rzemiosła o charakterze unikalnym określone w przepisach, o których mowa w art. 35 ustawy z dnia 29 marca 1965 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników (Dz. U. Nr 13, poz. 90), jeżeli z tego tytułu kwota podatku obrotowego i dochodowego, bez uwzględnienia zezwoleń i ulg, nie przekracza rocznie 2.000 zł,

6) wykonują inne niż określone w pkt 5 rzemiosła albo trudnią się przemysłem domowym lub ludowym, jeżeli z tego tytułu kwota podatku obrotowego i dochodowego, bez uwzględnienia zwolnień i ulg, nie przekracza rocznie 1.800 zł,

7) są właścicielami, samoistnymi posiadaczami, użytkownikami lub dzierżawcami gospodarstw rolnych o rocznym przychodzie szacunkowym, ustalonym dla celów podatku gruntowego na kwotę nie przekraczającą 14.000 zł, bez uwzględnienia zwolnień i obniżek,

8) osiągają dochody z wszelkich innych źródeł poza wymienionymi w pkt 1—7, z zastrzeżeniem § 11 ust. 1, jeżeli źródła takich dochodów:

a) podlegają podatkowi obrotowemu i dochodowemu lub tylko dochodowemu oraz kwota podatku, bez uwzględnienia zwolnień i ulg, nie przekracza rocznie 1.800 zł, albo

b) podlegają podatkowi od wynagrodzeń (np. dochody za wykonanie prac na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło albo umowy agencyjnej) i kwota dochodu nie przekracza 750 zł miesięcznie, z tym że za dochód taki uważa się kwotę stanowiącą podstawę wymiaru tego podatku, albo

c) nie są objęte obowiązkiem opłacania podatków (np. świadczenia alimentacyjne, zapomogi, zasiłki, wsparcia),

2. Dla rencisty osiągającego przychody ze źródeł wymienionych w ust. 1 pkt 5, 6 i 8 lit. a) i korzystającego na podstawie szczególnych przepisów ze stałego lub okresowego zwolnienia od opłacania podatku obrotowego i dochodowego przyjmuje się przy zawieszaniu lub niezawieszaniu prawa do świadczeń kwotę podatku, jaka przypadałaby bez zastosowania zwolnienia.

§ 3. 1. Nauczycielom zatrudnionym w niepełnym wymiarze godzin w szkołach objętych ustawą z dnia 27 kwietnia 1956 r. o prawach i obowiązkach nauczycieli (Dz. U. z 1956 r. Nr 12, poz. 63 i z 1958 r. Nr 21, poz. 93) nie zawieszają się prawa do emerytury lub do renty, jeżeli osiągają z tytułu tego zatrudnienia zarobki nie przekraczające 1.000 zł miesięcznie z uwzględnieniem przepisów § 4 ust. 2—4.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do nauczycieli mających wymagane kwalifikacje do nauczania, zatrudnionych w niepełnym wymiarze godzin w niepaństwowych szkołach artystycznych i placówkach kształcenia artystycznego, prowadzonych przez związki zawodowe i inne organizacje społeczne na zasadach ustalonych przez Ministra Kultury i Sztuki oraz nadzorowanych przez właściwe do spraw kultury organy prezydiów rad narodowych.

§ 4. 1. Prawo do emerytury lub do renty zawieszane za miesiące, w których z tytułu zatrudnienia wymienionego w § 2 ust. 1 pkt 1 został osiągnięty zarobek wyższy niż 750 zł podlega przywróceniu za te miesiące, w których zarobek nie przekroczył 1.500 zł, jeżeli w całym roku kalendarzowym osiągnięta kwota zarobku nie była wyższa niż 9.000 zł.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do emerytury lub renty nauczyciela (§ 3) który osiągnął zarobek wyższy niż 1.000 zł i nie wyższy niż 1.500 zł miesięcznie, jeżeli suma zarobków za cały rok nie przekroczyła 12.000 zł.

3. W razie gdy prawo do emerytury lub do renty powstało w ciągu roku kalendarzowego, przywrócenie prawa w myśl ust. 1 lub 2 następuje wtedy, gdy kwota zarobku nie przekroczyła proporcjonalnej części kwoty 9.000 zł lub 12.000 zł, przypadającej za okres od powstania prawa do świadczenia do końca roku.

4. Wypłata należności za miesiące, za które prawo do świadczeń podlega przywróceniu w myśl ust. 1—3, następuje na wniosek rencisty zgłoszony nie później niż do końca następnego roku.

5. Przepisy ust. 1—4 stosuje się również do dochodów podlegających podatkowi od wynagrodzeń, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 8 lit. b).

6. W razie przekroczenia dochodu, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 4, miesięczną kwotę wypłacanej emerytury lub renty zmniejsza się w ciągu najbliższych 12 miesięcy od powzięcia o tym wiadomości o jedną dwunastą kwoty przekroczonej, jednak nie więcej niż o połowę świadczenia wraz ze wzrostami i dodatkami, z wyłączeniem dodatków rodzinnych. Za dochód przyjmuje się sumę dochodów w ciągu roku kalendarzowego po odliczeniu kwoty podatku.

§ 5. Prezes Rady Ministrów, na wniosek właściwego ministra uzgodniony z Przewodniczącym Komitetu Pracy i Plac może określić rodzaje zatrudnień na podstawie umowy o pracę lub rodzaje prac na podstawie umów zlecenia lub o dzieło, których wykonywanie nie powoduje zawieszania prawa do emerytury lub renty inwalidzkiej, jeżeli osiągnięte

z tego tytułu zarobek lub dochód nie przekracza jednej trzeciej podstawy wymiaru emerytury lub renty i kwoty 2.000 zł miesięcznie, a przy równoczesnym osiągnięciu zarobku i dochodu łącznie — nie przekracza przeciętnie miesięcznie w poszczególnych kwartałach połowy podstawy wymiaru i kwoty 3.000 zł. Dla poszczególnych rodzajów zatrudnień i prac granice zarobków i dochodów mogą być niższe.

Rozdział 3.

Wypłata części emerytury lub renty.

§ 6. 1. Rencistom zaliczonym do I grupy inwalidów, którzy osiągają zarobki lub dochody przewyższające kwoty określone w § 2 ust. 1 oraz w §§ 3 i 5 wypłaca się:

- 1) emeryturę — w wysokości 65%, jednak nie mniej niż najniższą kwotę emerytury,
- 2) rentę inwalidzką — w wysokości renty określonej dla II grupy inwalidów,
- 3) rentę rodzinną, która wypłacana jest dla jednej osoby, w wysokości 80% przysługującej renty.

2. Przysługujące dodatki rodzinne do świadczeń wymienionych w ust. 1 wypłaca się w całości, a nie wypłaca się dodatku z tytułu zaliczenia do I grupy inwalidów; dodatki z tytułu odznaczeń państwowych i pracy naukowej oblicza się od kwoty tych świadczeń.

3. Jeżeli renta rodzinna wypłacana jest dla dwóch lub więcej członków rodziny i tylko niektórzy z nich osiągają zarobki lub dochody w wysokościach, o których mowa w ust. 1, prawo do renty dla tych osób ulega zawieszeniu, a pozostałym ustala się i wypłaca rentę rodzinną w wysokości odpowiadającej ich liczbie.

§ 7. 1. Emerytury lub renty inwalidzkie II lub III grupy inwalidów wypłaca się wraz z dodatkami w połowie, z zastrzeżeniem § 8, rencistom, którzy:

1) osiągają zarobki wyższe niż 750 zł miesięcznie z tytułu zatrudnienia w spółdzielczych zakładach usługowych o zryczałtowanej składce na ubezpieczenia społeczne lub u rzemieślników świadczących usługi dla ludności lub rolnictwa albo u wykonujących rzemiosła, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5,

2) wykonują — w zakresie świadczenia usług dla ludności lub rolnictwa — rzemiosła lub działalność usługową, a także niektóre rzemiosła o charakterze unikalnym, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5, jeżeli z tego tytułu kwota podatku obrotowego i dochodowego, bez uwzględnienia zwolnień i ulg, przekracza rocznie 2.000 zł,

3) wykonują inne niż określone w pkt 2 rzemiosła albo trudnią się przemysłem domowym lub ludowym, jeżeli z tego tytułu roczna kwota podatku obrotowego i dochodowego, bez uwzględnienia zwolnień i ulg, jest wyższa niż 1.800 zł i nie przekracza 2.400 zł,

4) są właścicielami, samoistnymi posiadaczami, użytkownikami lub dzierżawcami gospodarstw rolnych o rocznym przychodzie szacunkowym ustalonym dla celów podatku gruntowego na kwotę wyższą niż 14.000 zł i nie przekraczającą 20.000 zł, bez uwzględnienia zwolnień i obniżek.

2. Jeżeli zarobki lub dochody określone w ust. 1 osiąga osoba uprawniona do renty rodzinnej, rentę tę wraz z dodatkami wypłaca się w połowie, gdy renta wypłacana jest dla jednego członka rodziny. Jeżeli renta rodzinna wypłacana jest dla dwóch lub

więcej członków rodziny i tylko niektórzy z nich osiągają zarobki lub dochody przekraczające kwoty określone w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepis § 6 ust. 3.

§ 8. 1. Rencistom uprawnionym do emerytury lub do renty inwalidzkiej II lub III grupy inwalidów i osiągającym zarobki wyższe niż 750 zł z tytułu zatrudnienia wykonywanego nie więcej niż w pełnym wymiarze godzin:

1) zakładach społecznych służby zdrowia na stanowiskach:

a) lekarzy i lekarzy dentystów,
b) pracowników aptek: magistrów lub prowizorów farmacji, aptekarzy aprobowanych, pomocników aptekarskich, asystentów aptecznych, techników farmaceutycznych i techników aptecznych,

c) felczerów, pielęgniarek (pielęgniarzy), położnych, dyplomowanych opiekunek dziecięcych, techników dentystycznych i uprawnionych techników dentystycznych oraz laborantów (techników) medycznych lub

2) w zakładach weterynarii na stanowiskach:

a) lekarzy weterynarii,
b) techników weterynarii,
c) laborantów weterynaryjnych

wypłaca się:

— emeryturę i rentę inwalidzką II grupy inwalidów w wysokości 70% przysługującego świadczenia, jeżeli wykonują zatrudnienie na terenie gromad i osiedli, oraz 60%, jeżeli wykonują zatrudnienie w miastach, nie będących siedzibą władz wojewódzkich.

— renty inwalidzkie III grupy inwalidów w wysokości 70% przysługującej renty, jeżeli wykonują zatrudnienie na terenie gromad i osiedli, oraz 60% jeżeli wykonują zatrudnienie w miastach, nie wyłączając miast będących siedzibą władz wojewódzkich.

2. Rencistom uprawnionym do emerytury lub do renty inwalidzkiej II grupy inwalidów i zatrudnionym w miastach będących siedzibą władz wojewódzkich nie więcej niż w pełnym wymiarze godzin i osiągającym zarobki przekraczające 750 zł miesięcznie — wypłaca się 60% przysługującej emerytury lub renty, jeżeli zatrudnienie wykonywane jest na stanowiskach:

1) lekarzy i lekarzy dentystów — w zakładach społecznych służby zdrowia opieki zdrowotnej otwartej, w służbie sanitarno-epidemiologicznej i w pracowniach diagnostycznych,

2) pielęgniarek (pielęgniarzy) — w zakładach społecznych służby zdrowia,

3) magistrów lub prowizorów farmacji i aptekarzy aprobowanych — w aptekach,

4) lekarzy weterynarii — w państwowych zakładach leczniczych dla zwierząt, w weterynaryjnych inspektoratach sanitarnych i w zakładach higieny weterynaryjnej.

3. W wysokościach określonych w ust. 1 i 2 wypłaca się przysługujące dodatki do emerytur i rent z wyjątkiem dodatków rodzinnych wypłacanych w całości.

4. Przepisy ust. 1 i 3 stosuje się do fachowych pracowników służby zdrowia określonych w ust. 1 pkt 1, również w razie zatrudnienia ich w zakładach społecznych służby zdrowia na stanowiskach innych niż tam określone, jeżeli w myśl obowiązujących przepi-

sów na tych stanowiskach mogą być zatrudnieni tylko fachowi pracownicy służby zdrowia, wymienieni w ust. 1 pkt 1.

5. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Minister Rolnictwa, każdy w swoim zakresie działania, mogą w porozumieniu z Prezesem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zastosować przepis ust. 2 odpowiednio do osób zatrudnionych w miastach nie będących siedzibą władz wojewódzkich.

6. Przepisów ust. 1—5 nie stosuje się do rencistów osiągających dochody z tytułu wykonywania wolnych zajęć zawodowych w ramach prywatnej praktyki — bez względu na wysokość osiąganych z tego tytułu dochodów.

7. Przepisy ust. 1—6 mają odpowiednie zastosowanie do fachowych pracowników służby zdrowia zatrudnionych:

1) w zakładach służby zdrowia Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Komunikacji,

2) w spółdzielczych ośrodkach zdrowia spółdzielni zdrowia zrzeszonych w Centrali Rolniczej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”,

3) w organach orzecznictwa lekarskiego do spraw inwalidztwa i zatrudnienia,

4) w domach Funduszu Wczasów Pracowniczych,

5) w zakładach pomocy społecznej,

6) w ośrodkach rehabilitacji leczniczej i zawodowej,

7) w zakładach spółdzielczości inwalidzkiej,

8) w lekarskich spółdzielniach pracy.

Rozdział 4.

Zawieszanie prawa do świadczeń na czas pobytu rencisty za granicą.

§ 9. 1. W okresie czasowego pobytu rencisty za granicą trwającego do 12 miesięcy przysługującą mu emeryturę lub rentę wypłaca się w kraju stosownie do jego wniosku albo po powrocie z zagranicy, albo bieżąco do rąk członków rodziny uprawnionych do świadczeń leczniczych z tytułu pobierania przez niego emerytury lub renty.

2. W okresie, o którym mowa w ust. 1, rencista obowiązany jest nadsyłać co 3 miesiące do organu rentowego oświadczenie o osiągnięciu za granicą zarobków lub dochodów oraz ich wysokości albo o nieosiągnięciu zarobków lub dochodów.

3. Wysokość zarobków lub dochodów osiąganych za granicą ustala się w złotych według zasad stosowanych przy wypłacie rent z zagranicy.

4. W razie osiągnięcia w okresie, o którym mowa w ust. 1, zarobku lub dochodu następuje zawieszenie prawa do świadczeń na zasadach rozporządzenia.

5. Zawieszenie prawa do świadczeń następuje również w razie nienadesłania oświadczenia, o którym mowa w ust. 2; przywrócenie tego prawa następuje według przepisu § 16.

§ 10. 1. Za okres pobytu rencisty za granicą trwającego ponad 12 miesięcy prawo do emerytury oraz do każdej renty poczynając od 13 miesiąca pobytu ulega zawieszeniu, niezależnie od osiągnięcia zarobków lub dochodów, jeżeli umowy, układy lub porozumienia międzynarodowe nie stanowią inaczej.

2. Po powrocie z zagranicy rencisty, który przebywał tam ponad 12 miesięcy, emeryturę lub rentę

wypłaca się od dnia powrotu, jednak za okres nie dłuższy niż 3 miesiące wstecz od dnia zgłoszenia wniosku.

Rozdział 5.

Przepisy wspólne, przejściowe i końcowe.

§ 11. 1. Prawo do emerytury lub do renty ulega zawieszeniu, jeżeli rencista jest właścicielem w całości lub w części przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego — bez względu na wysokość osiągniętych z tego tytułu dochodów.

2. Prawo do emerytury lub do renty ulega zawieszeniu, jeżeli po zgłoszeniu wniosku o emeryturę albo o rentę inwalidzką lub rodzinną albo w okresie 2 lat przed uzyskaniem prawa do emerytury osoba uprawniona do świadczeń przeniosła na małżonka mieszkającego we wspólnym gospodarstwie domowym własność przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego, o których mowa w ust. 1, albo własność całości lub części gospodarstwa rolnego o rocznym przychodzie szacunkowym ustalonym dla celów podatku gruntowego na kwotę wyższą niż 20.000 zł bez uwzględnienia zwolnień i obniżek.

3. Przeniesienie w warunkach określonych w ust. 2 tytułu własności całości lub części gospodarstwa rolnego o rocznym przychodzie szacunkowym ustalonym dla celów podatku gruntowego na kwotę ponad 14.000 zł do 20.000 zł, bez uwzględnienia zwolnień i obniżek, powoduje wypłatę emerytury lub renty wraz z dodatkami — w połowie.

4. W przypadkach określonych w ust. 2 i 3 prawo do emerytury lub do renty ulega zawieszeniu w całości lub w części na czas posiadania przez małżonka rencisty źródeł dochodu, o których mowa w tych przepisach.

§ 12. Zawieszenie prawa do emerytury lub do renty albo wypłata części świadczeń w czasie wykonywania przez rencistę zatrudnienia trwa również przez okres pobierania z tytułu tego zatrudnienia zasiłków z ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa.

§ 13. 1. Za zarobek z tytułu zatrudnienia rencisty mający wpływ na zawieszenie prawa do świadczeń uważa się, z zastrzeżeniem przepisu ust. 2, te składniki wynagrodzeń, które przyjmuje się do obliczenia podstawy wymiaru emerytury lub renty.

2. Wartości deputatu i umundurowania lub innych świadczeń w naturze wydawanych w uspołecznionym zakładzie pracy nie uważa się za zarobek w rozumieniu ust. 1 w przypadkach określonych w § 2 ust. 1 pkt 1 i w § 3.

3. Zarobki pobrane za okresy dłuższe niż jeden miesiąc kalendarzowy oblicza się w odpowiednim stosunku miesięcznym oddzielnie za każdy miesiąc, z tym że nagrody stanowiące składniki wynagrodzenia (ust. 1) dolicza się do zarobku za miesiąc, w którym zostały wypłacone.

§ 14. 1. W razie osiągnięcia równocześnie zarobków z dwóch lub więcej zatrudnień przy zawiezaniu prawa do emerytury lub do renty przyjmuje się łączną kwotę tych zarobków z zastrzeżeniem przepisu § 15 ust. 2.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio również przy jednoczesnym osiągnięciu dochodów z tego samego rodzaju źródła, spośród dochodów określonych w § 2 ust. 1 pkt 4—8.

3. Rencistów osiągających zarobki lub dochody określone w § 2 ust. 1 traktuje się w zakresie emerytur i rent na równi z osobami nie zatrudnionymi lub nie posiadającymi dochodów z innych źródeł.

§ 15. 1. W razie zbiegu zarobku z tytułu zatrudnienia z dochodem uzyskiwanym z innego źródła prawo do emerytury lub do renty nie ulega zawieszeniu, jeżeli:

1) wysokość zarobku oraz wysokość dochodu lub kwoty podatku obrotowego i dochodowego (§ 2 ust. 1 pkt 4—6 oraz pkt 8 lit. a) i b) lub przychodu szacunkowego (§ 2 ust. 1 pkt 7) wzięte oddzielnie nie uzasadniają zawieszenia prawa do emerytury lub do renty oraz

2) zarobek miesięczny łącznie z jedną dwunastą częścią rocznego dochodu z innych źródeł, z wyłączeniem dochodów, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 3 i 4, i zarobków lub dochodów wymienionych w § 5, nie przekraczają 1.500 zł miesięcznie, a w przypadkach określonych w § 3 — 1.750 zł miesięcznie.

2. W razie zbiegu zarobku lub dochodu z innych źródeł nie powodujących zawieszenia prawa do emerytury lub renty z zarobkiem lub dochodem powodującymi wypłatę świadczeń w części, emeryturę lub rentę wypłaca się w przysługującej części.

3. W razie zbiegu zarobku lub dochodu z innych źródeł powodujących zawieszenie prawa do emerytury lub renty w całości z zarobkiem lub dochodem nie powodującymi zawieszenia prawa lub powodującymi wypłatę części świadczeń, prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu.

§ 16. Przywrócenie prawa do pobierania emerytury lub renty albo podjęcie wypłaty części świadczeń, do których prawo było zawieszone wskutek osiągnięcia zarobku lub dochodu z innych źródeł, następuje od dnia, w którym powstały warunki do przywrócenia prawa lub podjęcia wypłaty, z tym że wypłata świadczenia następuje za okres nie dłuższy niż 3 miesiące wstecz od dnia zgłoszenia wniosku o przywrócenie prawa lub o podjęcie wypłaty; nie dotyczy to wypłat, o których mowa w § 4.

§ 17. 1. Rencista osiągający zarobki lub dochody z innych źródeł, mające wpływ na zawieszenie prawa do świadczeń lub wypłatę części świadczeń, obowiązany jest przedkładać organowi rentowemu odpowiednio dowody.

2. Rodzaj dowodów, terminy ich przedkładania oraz tryb postępowania organów rentowych określa Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a w zakresie kolejowych emerytur i rent — Minister Komunikacji.

§ 18. Rencistom określonym w § 8 ust. 1 pkt 1, którym na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie rozporządzenia przysługiwały zmniejszone emerytury lub renty inwalidzkie z tytułu zatrudnienia w zakładach społecznych służby zdrowia lub w zakładach określonych w § 8 ust. 7 na stanowiskach fachowych pracowników służby zdrowia, wypłaca się przez okres trwania tego zatrudnienia w tym samym zakładzie pracy emerytury lub renty inwalidzkie w dotychczasowej wysokości, jeżeli są one wyższe od kwot wynikających z przepisów § 8 ust. 1 i 2 lub nie przysługują na podstawie tych przepisów.

§ 19. Okres 12 miesięcy, o którym mowa w §§ 9 i 10, liczy się w stosunku do osób przebywających za granicą w dniu wejścia w życie rozporządzenia od tej daty.

§ 20. 1. Przepisy rozporządzenia stosuje się odpowiednio do:

1) górniczych emerytur i górniczych rent inwalidzkich z tytułu inwalidztwa powstałego wskutek innych przyczyn niż wypadek w zatrudnieniu lub choroba zawodowa oraz do górniczych rent wdowich po pracownikach zmarłych wskutek innych przyczyn niż wypadek w zatrudnieniu lub choroba zawodowa — określonych w ustawie z dnia 28 maja 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Dz. U. z 1968 r. Nr 3, poz. 19);

2) kolejowych emerytur, kolejowych rent inwalidzkich z tytułu inwalidztwa powstałego z innych przyczyn niż wypadek w zatrudnieniu lub choroba zawodowa oraz kolejowych rent rodzinnych — określonych w ustawie z dnia 23 stycznia 1968 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 10);

3) rent rodzinnych określonych w ustawie z dnia 23 stycznia 1968 r. o świadczeniach pieniężnych przysługujących w razie wypadków przy pracy (Dz. U. Nr 3, poz. 8), jeżeli nie zachodzą warunki określone w art. 8 ust. 2 i 3 tej ustawy;

4) rent inwalidzkich z tytułu inwalidztwa nie pozostającego w związku ze służbą wojskową i do rent rodzinnych, określonych w ustawie z dnia 23 stycznia 1968 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 11);

5) rent rodzinnych określonych w ustawie z dnia 13 grudnia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1963 r. Nr 55, poz. 299);

6) rent z tytułu wysługi lat, rent inwalidzkich z tytułu inwalidztwa nie pozostającego w związku

ze służbą oraz rent rodzinnych po funkcjonariuszach zmarłych bez związku ze służbą, określonych w ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 12, poz. 70) oraz w ustawie z dnia 10 grudnia 1959 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. Nr 69, poz. 436);

7) do rent określonych:

a) w ustawie z dnia 28 czerwca 1962 r. o zaopatrzeniu emerytalnym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, ich domowników oraz ich rodzin (Dz. U. z 1966 r. Nr 1, poz. 1),

b) w ustawie z dnia 29 marca 1965 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników (Dz. U. Nr 13, poz. 90),

c) w związku z art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 24 stycznia 1968 r. o rentach i innych świadczeniach dla rolników przekazujących nieruchomości rolne na własność Państwa (Dz. U. Nr 3, poz. 15) — w ustawie z dnia 28 czerwca 1962 r. o przejmowaniu niektórych nieruchomości rolnych w zagospodarowanie lub na własność Państwa oraz o zaopatrzeniu emerytalnym właścicieli tych nieruchomości (Dz. U. Nr 38, poz. 166).

2. Przepisy § 9 ust. 1—3, § 10 i § 14 ust. 3 stosuje się również odpowiednio do nie wymienionych w ust. 1 emerytur i rent, określonych w ustawach, o których mowa w tym przepisie.

§ 21. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 maja 1958 r. w sprawie zawieszania prawa do renty oraz zasad wypłacania inwalidzkiej renty wyrównawczej (Dz. U. z 1958 r. Nr 26, poz. 111, z 1962 r. Nr 24, poz. 110 i Nr 43, poz. 205, z 1965 r. Nr 26, poz. 174 i z 1966 r. Nr 29, poz. 176).

§ 22. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1969 r.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

59

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 24 stycznia 1969 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie funduszu zakładowego w niektórych przedsiębiorstwach przemysłowych resortu przemysłu ciężkiego.

(*Dziennik Ustaw z dnia 10 lutego 1969 r. Nr 4, poz. 24*)

Na podstawie art. 4 i 5 ustawy z dnia 28 marca 1959 r. o funduszu zakładowym w przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1960 r. Nr 13, poz. 78) po zasięgnięciu opinii Centralnej Rady Związków Zawodowych zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1966 r. w sprawie funduszu zakładowego w niektórych przedsiębiorstwach przemysłowych resortu przemysłu ciężkiego (Dz. U. Nr 8, poz. 50) wprowadza się następujące zmiany:

1) dodaje się § 17a w brzmieniu:

„§ 17a. 1. W przedsiębiorstwach specjalizujących się w produkcji eksportowej, objętych wykazem ustalonym przez Prezesa Rady Ministrów, fundusz zakładowy będzie uzależniony od wykonania planu eksportu w złotych dewizowych. Fundusz zakładowy, utworzony za wykonanie planu eksportu w złotych dewizowych, ulega zwiększeniu w zależności

od stopnia wzrostu eksportu w porównaniu do roku poprzedniego oraz dalszemu zwiększeniu lub zmniejszeniu w zależności od stopnia wykonania dyrektywnego wskaźnika rentowności, przy czym jeśli plan eksportu zostanie wykonany w 90% lub niżej, przedsiębiorstwo nie uzyskuje prawa do utworzenia funduszu zakładowego.

2. Minister Przemysłu Ciężkiego po uzgodnieniu z Ministrem Handlu Zagranicznego i Ministrem Finansów może ustalić przedsiębiorstwa, spośród objętych wykazem określonym w ust. 1, które będą tworzyły fundusz zakładowy również w zależności od wykonania dostaw kooperacyjnych, liozonych w cenach zbytu, przeznaczonych do produkcji wyrobów finalnych na eksport.

3. Minister Finansów po uzgodnieniu z Ministrem Przemysłu Ciężkiego określi szczegółowe zasady tworzenia funduszu zakładowego w przedsiębiorstwach,

o których mowa w ust. 1 i 2, oraz wprowadzi dla tych przedsiębiorstw zmiany stawki określonej w § 13 ust. 3”;

2) skreśla się § 17.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem

ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1968 r., jeżeli chodzi o przepis § 1 pkt 1, i od dnia 1 stycznia 1969 r., jeżeli chodzi o przepis § 1 pkt 2.

Prezes Rady Ministrów: J. Cyrankiewicz

60

UCHWAŁA SEJMU POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

z dnia 22 grudnia 1968 r.

w sprawie odwołania Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac.

(Monitor Polski z dnia 28 grudnia 1968 r. Nr 54, poz. 383)

Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — na podstawie art. 29 ust. 1 Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — odwołuje Obywatela Aleksan-

dra Burskiego ze stanowiska Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac.

Marszałek Sejmu: Cz. Wycech

61

UCHWAŁA SEJMU POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

z dnia 22 grudnia 1968 r.

w sprawie powołania Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac.

(Monitor Polski z dnia 28 grudnia 1968 r. Nr 54, poz. 384)

Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — na podstawie art. 29 ust. 1 Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — powołuje Obywatela Michała

Krukowskiego na stanowisko Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac.

Marszałek Sejmu: Cz. Wycech

62

UCHWAŁA Nr 9 RADY MINISTRÓW

z dnia 9 stycznia 1969 r.

w sprawie zakładowych rad szkoleniowych.

(Monitor Polski z dnia 5 lutego 1969 r. Nr 4, poz. 35)

Rada Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych uchwala, co następuje:

§ 1. 1. W przedsiębiorstwach państwowych i innych jednostkach gospodarki społecznej, zwanych dalej „zakładami pracy”, które zatrudniają powyżej 1000 pracowników, tworzy się zakładowe rady szkoleniowe.

2. Prezes Rady Ministrów na wniosek właściwego ministra uzgodniony z zarządem głównym odpowiedniego związku zawodowego może wyrazić zgodę na tworzenie rad szkoleniowych w zakładach, które zatrudniają mniej niż 1000 pracowników.

§ 2. 1. Zakładowa rada szkoleniowa jest społecznym organem opiniującym, koordynującym i kontrolującym kształcenie, doksztalcenie i doskonalenie pracowników w zakładzie pracy.

2. Do zadań zakładowej rady szkoleniowej należy w szczególności:

1) stawianie wniosków w sprawie kierunków, rozmiarów, treści i form kształcenia, doksztalcenia i doskonalenia pracowników oraz rozpatrywanie projektów rocznych i wieloletnich planów w tym zakresie;

2) występowanie do kierownictwa zakładu pracy w sprawie usprawnienia planowania i kierowania szkoleniem w zakładzie pracy oraz podnoszenia efek-

tywności i jakości kształcenia, doksztalcenia i doskonalenia pracowników;

3) koordynowanie działalności służb szkoleniowych, ośrodków szkolenia, szkół przyzakładowych, kursów i innych form szkolenia podnoszących kwalifikacje pracowników;

4) inicjowanie i rozwijanie informacji o możliwościach i warunkach zdobywania zawodu, podnoszenia poziomu wiedzy i kwalifikacji oraz udzielania pomocy uczącym się pracownikom;

5) sprawowanie kontroli i nadzoru nad realizacją kompleksowego planu kształcenia, doksztalcenia i doskonalenia pracowników.

§ 3. Zakładową radę szkoleniową powołuje dyrektor zakładu pracy na wniosek rady zakładowej i rady robotniczej, a jeżeli nie ma rady robotniczej — na wniosek rady zakładowej.

§ 4. 1. Zakładową radę szkoleniową powołuje się spośród:

1) przedstawicieli dyrekcji, rady zakładowej, rady robotniczej, zakładowego koła Naczelnej Organizacji Technicznej, Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Związku Młodzieży Socjalistycznej i innych organizacji społecznych;

2) specjalistów rekrutujących się ze szkół przyza-

kładowych, ośrodków szkolenia, służb szkoleniowych itp.

2. Zakładowa rada szkoleniowa wybiera ze swego grona przewodniczącego i sekretarza rady, a w miarę potrzeby powołuje prezydium rady.

3. Zakładowa rada szkoleniowa pracuje zgodnie z regulaminem zatwierdzonym przez dyrektora zakładu w uzgodnieniu z radą robotniczą i radą zakładową, a jeżeli nie ma rady robotniczej — w uzgodnieniu z radą zakładową.

§ 5. 1. Pełnienie funkcji w zakładowej radzie szkoleniowej i jej prezydium ma charakter społeczny.

2. Pracownik ma prawo do zwrotu utraconego za-

robku w zakładzie pracy, jeżeli strata powstała na skutek pełnienia funkcji w zakładowej radzie szkoleniowej lub jej prezydium.

§ 6. Powołanie zakładowej rady szkoleniowej nie zdejmuje odpowiedzialności z dyrektora zakładu za całokształt spraw szkoleniowych w zakładzie.

§ 7. Zaleca się centralnym organizacjom spółdzielczym stosowanie zasad zawartych w niniejszej uchwale.

§ 8. Wykonanie uchwały porucza się wszystkim zainteresowanym ministrom (kierownikom urzędów centralnych).

§ 9. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.
Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

63

UCHWAŁA Nr 28 RADY MINISTRÓW

z dnia 20 stycznia 1969 r.

w sprawie nadania odznaki honorowej „Zasłużony Pracownik Rady Narodowej” oraz ustalenia jej wzoru i sposobu noszenia.

(Monitor Polski z dnia 1 lutego 1969 r. Nr 3, poz. 25)

Na podstawie art. 46 ust. 4 ustawy z dnia 15 lipca 1968 r. o pracownikach rad narodowych (Dz. U. Nr 25, poz. 164) Rada Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych uchwała, co następuje:

§ 1. 1. Odznaka honorowa „Zasłużony Pracownik Rady Narodowej”, zwana dalej odznaką, jest zaszczytnym wyróżnieniem nadawanym najbardziej zasłużonym pracownikom rad narodowych, którzy wyróżnili się szczególnie wybitnymi osiągnięciami w pracy zawodowej przy realizacji zadań rad narodowych.

2. Przy nadawaniu odznaki bierze się pod uwagę postawę społeczną pracownika przy wykonywaniu obowiązków.

§ 2. Odznaka może być nadana również osobom, które przestały być pracownikami rad narodowych w związku z pobieraniem emerytury lub renty, a także innym osobom, które położyły wybitne zasługi dla rozwoju rad narodowych i ich organów.

§ 3. 1. Odznaka wykonana jest z metalu koloru złotego, w kształcie owalu o szerokości i wysokości 26 mm. Na stronie licowej, w otoku szerokości 3,5 mm z napisem „ZASŁUŻONY PRACOWNIK RADY NARODOWEJ” i stylizowanym wieńcem laurowym przewiązany wstęgą u dołu, znajduje się wypukła emaliowana tarcza z rysunkiem konturowym mapy Polski, w górnej części koloru białego, w dolnej czerwonego, na ciemnozielonym tle. Pośrodku mapy znajduje się złożony napis „PRL” wykonany ozdobną kursywą. Na odwrotnej stronie odznaki wytłoczona jest liczba 1969. Odznaka zawieszona jest na metalowej baretce koloru złotego w kształcie pięciokąta o wymiarach 23 mm, 2 x 13 mm, i 2 x 4 mm, połączonej z odznaką trzyczęściowym ogniwem. Na

stronie licowej górną prostokątną część baretki zajmuje stylizowany pas liści laurowych. Do odwrotnej strony baretki przymocowana jest agrafka. Wysokość baretki z ogniwami wynosi 14 mm.

2. Wzór odznaki określa załącznik do uchwały.

§ 4. 1. Wniosek o nadanie odznaki zgłasza wspólnie prezydium wojewódzkiej rady narodowej i zarząd okręgowy właściwego związku zawodowego. Zgłoszenie wniosku następuje z inicjatywy prezydium rady narodowej właściwej dla pracownika.

2. Wniosek o nadanie odznaki powinien zawierać szczegółowe uzasadnienie, zawierające charakterystykę pracy zawodowej i postawy społecznej pracownika (§ 1).

§ 5. 1. Odznakę nadaje Prezes Rady Ministrów.

2. Wraz z odznaką wyróżniony otrzymuje legitymację, stwierdzającą nadanie odznaki.

3. Wręczenia odznaki i legitymacji dokonuje Prezes Rady Ministrów lub w imieniu Prezesa Rady Ministrów Szef Urzędu Rady Ministrów albo przewodniczący prezydium rady narodowej.

§ 6. Odznakę nosi się na prawej stronie piersi.

§ 7. 1. Utrata odznaki następuje w razie skazania wyróżnionego na karę pozbawienia praw publicznych.

2. Prezes Rady Ministrów może pozbawić odznaki w razie stwierdzenia, że jej nadanie nastąpiło wskutek wprowadzenia w błąd lub że osoba wyróżniona stała się niegodna posiadania odznaki.

§ 8. Przepisy uchwały dotyczące prezydiów wojewódzkich rad narodowych stosuje się również do prezydiów rad narodowych miast wyłączonych z województw.

§ 9. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.
Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

Załącznik do uchwały nr 28 Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1969 r. (poz. 25).

WZÓR ODZNAKI HONOROWEJ „ZASŁUŻONY PRACOWNIK RADY NARODOWEJ”



64

ROZPORZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO KOMITETU PRACY I PŁAC

z dnia 3 grudnia 1968 r.

w sprawie podwyższenia emerytur i rent inwalidzkich dla niektórych pracowników zatrudnionych na statkach żeglugi powietrznej.

(Dziennik Ustaw z dnia 19 grudnia Nr 45, poz. 333)

Na podstawie art. 22 ust. 4 i art. 25 ust. 4 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6) zarządza się, co następuje:

§ 1. Pracownikom zatrudnionym na statkach żeglugi powietrznej, uprawnionym do emerytury na warunkach przewidzianych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie warunków wymaganych do uzyskania emerytur dla niektórych pracowników zatrudnionych na statkach żeglugi powietrznej (Dz. U. Nr 45, poz. 326), podwyższa się kwotę emerytury obliczoną w myśl art. 22 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6) o 5% kwoty emerytury, jeżeli pracownik był zatrudniony na stano-

wiskach objętych rozporządzeniem, o którym wyżej mowa, co najmniej 15 lat, i o 1% kwoty emerytury za każdy dalszy pełny rok zatrudnienia na tych stanowiskach ponad 15 lat, nie więcej jednak niż za 10 lat.

§ 2. Pracownikom zatrudnionym na statkach żeglugi powietrznej uprawnionym do renty inwalidzkiej z tytułu zatrudnienia na stanowiskach określonych w rozporządzeniu, o którym mowa w § 1, podwyższa się kwotę renty inwalidzkiej o 1% kwoty tej renty za każdy pełny rok zatrudnienia ponad 5 lat na tych stanowiskach, nie więcej jednak niż o 15%.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Komitetu Pracy i Płac: *A. Burski*

65

ROZPORZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO KOMITETU PRACY I PŁAC

z dnia 12 grudnia 1968 r.

w sprawie postępowania o świadczenia emerytalne i zasad wypłaty tych świadczeń.

(Dziennik Ustaw z dnia 31 grudnia 1968 r. Nr 48, poz. 347)

Na podstawie art. 37 ust. 2, art. 78 ust. 3, art. 92 i art. 120 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6) oraz art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 28 maja 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Dz. U. z 1968 r. Nr 3, poz. 19) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Przepisy rozporządzenia stosuje się w postępowaniu o świadczenia i przy wypłacie świadczeń, przewidzianych:

1) w ustawie z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6), zwanej dalej „ustawą o p.z.e.”,

2) w ustawie z dnia 23 stycznia 1968 r. o świadczeniach pieniężnych przysługujących w razie wypadków przy pracy (Dz. U. Nr 3, poz. 8), zwanej dalej „ustawą o wypadkach przy pracy”,

3) w ustawie z dnia 23 stycznia 1968 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 11), zwanej dalej „ustawą o z.i.w.”,

4) w ustawie z dnia 28 maja 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Dz. U. z 1968 r. Nr 3, poz. 19), zwanej dalej „ustawą o z.e.g.”.

2. Przepisy rozporządzenia stosuje się również w postępowaniu o świadczenia i przy wypłacie świadczeń, przewidzianych w ustawie z dnia 23 stycznia 1968 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 10), zwanej dalej „ustawą o z.e.k.”, z wyjątkiem przepisów dotyczących właściwości organów rentowych.

3. Przepisy rozporządzenia stosuje się odpowiednio również do rent przewidzianych w:

1) ustawie z dnia 13 grudnia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1963 r. Nr 55, poz. 299),

2) ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 12, poz. 70),

3) ustawie z dnia 10 grudnia 1959 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. Nr 69, poz. 436),

4) ustawie z dnia 28 czerwca 1962 r. o zaopatrzeniu emerytalnym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, ich domowników oraz ich rodzin (Dz. U. z 1966 r. Nr 1, poz. 1),

5) ustawie z dnia 29 marca 1965 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników (Dz. U. Nr 13, poz. 90),

6) ustawie z dnia 24 stycznia 1968 r. o rentach i innych świadczeniach dla rolników przekazujących nieruchomości rolne na własność Państwa (Dz. U. Nr 3, poz. 15) oraz w związku z art. 20 ust. 3 tej ustawy — również w ustawie z dnia 28 czerwca 1962 r. o przejmowaniu niektórych nieruchomości rolnych w zagospodarowanie lub na własność Państwa oraz o zaopatrzeniu emerytalnym właścicieli tych nieruchomości i ich rodzin (Dz. U. Nr 38, poz. 166),

jeżeli ustawy te lub przepisy wydane na ich podstawie przewidują stosowanie przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin w sprawach unormowanych niniejszym rozporządzeniem.

§ 2. Organami rentowymi są:

1) oddziały Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zwanego dalej „ZUS”,

2) inspektoraty ZUS,

3) punkty informacyjne ZUS przy prezydiach powiatowych (miejskich miast stanowiących powiaty i dzielnicowych w miastach wyłączonych z województw) rad narodowych,

4) Biuro Rent Zagranicznych ZUS.

Rozdział 2.

Informowanie i przyjmowanie wniosków o świadczenia.

§ 3. 1. Wszystkie organy rentowe obowiązane są do informowania o warunkach i dowodach wymaganych do uzyskania świadczeń emerytalnych oraz do udzielania pomocy przy ubieganiu się o te świadczenia.

2. Wszystkie uspołecznione zakłady pracy obowiązane są do informowania swoich pracowników i członków ich rodzin o warunkach i dowodach wymaganych do uzyskania świadczeń przewidzianych

w ustawie o p.z.e., w ustawie o wypadkach przy pracy, w ustawie o z.e.g. i w ustawie o z.e.k. oraz do udzielania im pomocy przy ubieganiu się o te świadczenia.

§ 4. 1. Postępowanie w sprawie świadczeń wszczynane się na podstawie wniosku zgłoszonego przez zainteresowanego lub jego pełnomocnika.

2. Po osiągnięciu przez pracownika wieku emerytalnego wniosek może być zgłoszony również przez zakład pracy, po zawiadomieniu o tym pracownika co najmniej na trzy miesiące przed zgłoszeniem wniosku.

3. Za wniosek uważa się zgłoszone pisemnie lub ustnie do protokołu żądanie przyznania świadczeń, jak również żądanie wznowienia postępowania; w przypadku określonym w ust. 2 wniosek może być zgłoszony wyłącznie na piśmie.

4. Wniosek powinien zawierać imię i nazwisko zainteresowanego, datę jego urodzenia i miejsce zamieszkania, wskazanie świadczeń, które mają być przyznane, oraz podpis osoby uprawnionej do zgłoszenia wniosku (ust. 1 i 2). Do wniosku należy dołączyć w zależności od rodzaju żądanych świadczeń dowody stwierdzające okoliczności wymienione w §§ 10—29; w przypadku, o którym mowa w ust. 2, zakład pracy powinien podać, kiedy i w jaki sposób zawiadomił pracownika o zamiarze zgłoszenia wniosku.

5. Postępowanie w sprawie renty rodzinnej wszczynane się również na podstawie otrzymanej przez oddział ZUS karty wypadku przy pracy albo karty wypadku w drodze do pracy lub z pracy, jeżeli wypadek spowodował śmierć pracownika.

§ 5. 1. Wnioski o przyznanie emerytury lub renty przyjmują:

1) uspołecznione zakłady pracy w przypadkach określonych w odrębnych przepisach,

2) oddziały, inspektoraty lub punkty informacyjne ZUS,

3) Biuro Rent Zagranicznych ZUS.

2. Oddziały, inspektoraty lub punkty informacyjne ZUS właściwe dla miejsca zamieszkania zainteresowanego przyjmują wnioski o świadczenia, w razie gdy do przyjmowania tych wniosków nie jest właściwy zakład pracy.

3. Biuro Rent Zagranicznych ZUS przyjmuje wnioski o świadczenia zgłaszane przez osoby mające stałe miejsce zamieszkania za granicą.

§ 6. Wnioski:

1) o wznowienie postępowania zakończonego decyzją odmowną,

2) o ponowne ustalenie wysokości świadczeń lub o zmianę świadczeń,

3) o przyznanie wzrostu świadczenia lub dodatku do pobieranego świadczenia albo o przyznanie zasiłku pogrzebowego,

4) o wznowienie wypłaty świadczenia przyjmują organy rentowe, które wydały decyzje lub które wypłacają świadczenia.

§ 7. Organ rentowy oraz uspołecznione zakłady pracy, w których zgłoszono wniosek, kompletują dowody niezbędne do ustalenia prawa do świadczenia oraz ich wysokości.

§ 8. 1. Za datę zgłoszenia wniosku przyjmuje się datę ustnego zgłoszenia wniosku do protokołu w organie rentowym lub datę wpływu wniosku zgłoszonego pisemnie do tego organu, jak również datę

zgłoszenia wniosku w uspołecznionym zakładzie pracy uprawnionym do przyjmowania wniosków.

2. W przypadkach określonych w § 4 ust. 2 za datę zgłoszenia wniosku przyjmuje się datę wpływu wniosku do organu rentowego.

3. W przypadkach określonych w § 4 ust. 5 za datę zgłoszenia wniosku przyjmuje się datę wpływu do oddziału ZUS karty wypadku przy pracy albo karty wypadku w drodze do pracy lub z pracy.

4. Za datę zgłoszenia wniosku uważa się również datę zgłoszenia wniosku do organów innych niż określone w § 2, jeżeli do właściwości tych organów należą sprawy świadczeń emerytalnych.

§ 9. 1. Pełnomocnikiem zainteresowanego może być każda osoba fizyczna, która nie jest ograniczona w zdolności do czynności prawnych, jeżeli działa na podstawie pełnomocnictwa.

2. Za pełnomocnika zainteresowanego uważa się również członka najbliższej rodziny lub domownika, opiekuna społecznego, przedstawiciela zakładu pracy, rady zakładowej lub instancji związkowej, właściwego organu wojskowego, związku inwalidów wojennych lub związku rencistów, jeżeli działa on za zgodą zainteresowanego.

3. Pełnomocnictwo (ust. 1) lub zgoda (ust. 2) powinny być udzielone przez zainteresowanego na piśmie lub podane do protokołu.

4. Dla uzyskania przez osoby wymienione w ust. 2 ustnych informacji o sposobie lub terminie załatwienia sprawy świadczeń nie jest wymagana zgoda zainteresowanego.

5. Pełnomocnik może działać w imieniu zainteresowanego, jeżeli sprawa nie wymaga osobistego działania zainteresowanego.

6. Organ rentowy nie dopuści pełnomocnika, który trudni się zawodowo zastępstwem stron nie mając odpowiednich uprawnień.

Rozdział 3.

Dokumentacja wniosków o emerytury.

§ 10. Osoba ubiegająca się o emeryturę z ustawy o p.z.e., z.e.g. i z.e.k. powinna udowodnić:

- 1) datę urodzenia (§ 30),
- 2) okres zatrudnienia wymagany do przyznania emerytury i wzrostu emerytury z tytułu pracy w Polsce Ludowej (§§ 34—36),
- 3) wysokość zarobku stanowiącego podstawę wymiaru emerytury (§ 33),
- 4) czy posiada zarobek z tytułu zatrudnienia lub dochód z innych źródeł (§ 31 ust. 1 pkt 1).

Rozdział 4.

Dokumentacja wniosków o renty inwalidzkie.

§ 11. Osoba ubiegająca się o rentę inwalidzką z ustawy o p.z.e., z.e.g. i z.e.k. powinna udowodnić:

- 1) datę urodzenia (§ 30),
- 2) okres zatrudnienia wymagany do przyznania renty i wzrostu renty z tytułu pracy w Polsce Ludowej (§§ 34—36),
- 3) fakt wypadku w zatrudnieniu lub zachorowania na chorobę zawodową, jeżeli ubiega się o rentę z tytułu takiego wypadku lub choroby zawodowej (§ 37),
- 4) wysokość zarobku stanowiącego podstawę wymiaru renty (§ 33),

5) czy posiada zarobek z tytułu zatrudnienia lub dochód z innych źródeł (§ 31 ust. 1 pkt 1).

§ 12. Osoba ubiegająca się o rentę inwalidzką z ustawy o wypadkach przy pracy powinna udowodnić:

- 1) okoliczności określone w § 11 pkt 1, 2, 4 i 5,
- 2) fakt wypadku przy pracy lub zachorowania na chorobę zawodową (§ 37).

§ 13. Osoba ubiegająca się o rentę inwalidzką z ustawy o z.i.w. powinna udowodnić:

- 1) datę urodzenia (§ 30),
- 2) okres odbytej służby wojskowej (§ 39),
- 3) choroby, zranienia lub kontuzje, z tytułu których ubiega się o rentę, i ich związek ze służbą wojskową (§ 40 ust. 1),
- 4) okres zatrudnienia, jeżeli ubiega się o wzrost renty z tytułu pracy w Polsce Ludowej (§ 34—36),
- 5) fakt wypadku w wojsku, jeżeli ubiega się o rentę z tytułu takiego wypadku (§ 38),
- 6) wysokość zarobku stanowiącego podstawę wymiaru renty (§ 33),
- 7) czy posiada zarobek z tytułu zatrudnienia lub dochód z innych źródeł (§ 31 ust. 1 pkt 1).

Rozdział 5.

Dokumentacja wniosków o renty rodzinne.

§ 14. 1. Małżonek ubiegający się o przyznanie renty rodzinnej z ustawy o p.z.e., o z.e.g. i o z.e.k. powinien udowodnić:

- 1) datę urodzenia zmarłego pracownika lub rencisty (§ 30),
- 2) datę zgonu pracownika lub rencisty (§ 30),
- 3) datę zawarcia małżeństwa (§ 30),
- 4) swoją datę urodzenia (§ 30),
- 5) istnienie wspólności małżeńskiej (§ 31 ust. 1 pkt 2), a jeżeli wspólność ta nie istniała lub jeżeli małżeństwo było rozwiedzione — fakt ustalenia prawa do alimentów od pracownika lub rencisty (§ 32),
- 6) okres zatrudnienia zmarłego wymagany do przyznania renty rodzinnej i wzrostu renty z tytułu pracy w Polsce Ludowej (§§ 34—36),
- 7) fakt wypadku w zatrudnieniu albo zachorowania na chorobę zawodową, jeżeli pracownik lub rencista zmarł wskutek takiego wypadku albo choroby (§ 37),
- 8) wysokość zarobku stanowiącego podstawę wymiaru renty (§ 33),
- 9) czy posiada zarobek z tytułu zatrudnienia lub dochód z innych źródeł (§ 31 ust. 1 pkt 1),

10) fakt pozostawiania na utrzymaniu pracownika lub rencisty przed jego śmiercią, jeżeli o rentę ubiega się wdowa nie spełniająca warunków do renty rodzinnej z tytułu inwalidztwa, wieku lub wychowywania dziecka albo wdowiec (§ 31 ust. 1 pkt 3).

2. Jeżeli wniosek dotyczy renty rodzinnej po renciście, okoliczności, na które dowody znajdują się w aktach rentowych zmarłego, organ rentowy ustala na podstawie tych akt.

§ 15. 1. Małżonek ubiegający się o rentę rodzinną z ustawy o wypadkach przy pracy powinien udowodnić:

- 1) okoliczności określone w § 14 ust. 1 pkt 1—5 i 8—10,
- 2) fakt wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (§ 37).

2. Przepis § 14 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 16. 1. Małżonek ubiegający się o rentę rodzinną z ustawy o z.i.w. powinien udowodnić:

- 1) okoliczności określone w § 13 pkt 2, 4 i 5 oraz w § 14 ust. 1 pkt 1—5 i 8—10,
- 2) związek śmierci żołnierza lub inwalidy ze służbą wojskową, jeżeli ubiega się o wyższą rentę z tego tytułu (§§ 38 i 40 ust. 2).

2. Przepis § 14 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 17.1. Dzieci własne, przysposobione lub pasierbowie ubiegający się o rentę rodzinną z ustawy o p.z.e., z.e.g. i z.e.k. powinny udowodnić:

- 1) okoliczności określone w § 14 ust. 1 pkt 1, 2, 4 i 6—9,
- 2) fakt uczęszczania do szkoły, jeżeli ukończyły 16 lat (§ 43), chyba że ubiegają się o rentę z tytułu inwalidztwa,
- 3) czy korzystają ze świadczeń z funduszków publicznych (§ 31 ust. 1 pkt 5),

4) fakt zawarcia małżeństwa w czasie uczęszczania do szkoły wyższej przez siebie oraz małżonka, jeżeli o rentę ubiega się osoba nie będąca stanu wolnego.

2. Ubiegające się o rentę dzieci obce, wnuki i rodzeństwo, poza okolicznościami wymienionymi w ust. 1, powinny udowodnić, że:

1) zostały wzięte na wychowanie i utrzymanie co najmniej na rok przed śmiercią pracownika lub rencisty, chyba że śmierć była następstwem wypadku,

2) nie mają prawa do renty po rodzicach, a gdy rodzice żyją — że nie mogą zapewnić im utrzymania albo że pracownik lub rencista był ustanowiony przez sąd ich opiekunem.

3. Przepis § 14 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 18. 1. Dzieci, wnuki i rodzeństwo ubiegające się o przyznanie renty rodzinnej z ustawy o wypadkach przy pracy powinny udowodnić okoliczności określone w § 17, z tym że zamiast okresu zatrudnienia i wypadku w zatrudnieniu — udowadnia się fakt wypadku przy pracy (§ 37).

2. Przepis § 14 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 19. 1. Dzieci, wnuki i rodzeństwo ubiegające się o przyznanie renty rodzinnej z ustawy o z.i.w. powinny udowodnić okoliczności określone w § 13 pkt 2, 4 i 5, w § 14 ust. 1 pkt 1, 2, 4, 8 i 9, w § 16 ust. 1 pkt 2 oraz w § 17 ust. 1 pkt 2—4 i ust. 2.

2. Przepis § 14 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 20. 1. Rodzice ubiegający się o rentę rodzinną z ustawy o p.z.e., z.e.g. i z.e.k. powinni udowodnić:

- 1) okoliczności określone w § 14 ust. 1 pkt 1, 2, 4 i 6—9,

2) fakt pozostawania na utrzymaniu pracownika lub rencisty przed jego śmiercią (§ 31 ust. 1 pkt 3).

2. Przepis § 14 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 21. 1. Rodzice ubiegający się o rentę rodzinną z ustawy o wypadkach przy pracy powinni udowodnić:

- 1) okoliczności określone w § 14 ust. 1 pkt 1, 2, 4, 8 i 9,

2) fakt wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (§ 37),

3) fakt pozostawania na utrzymaniu pracownika lub rencisty przed jego śmiercią (§ 31 ust. 1 pkt 3).

2. Przepis § 14 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 22. 1. Rodzice ubiegający się o rentę rodzinną z ustawy o z.i.w. powinni udowodnić:

- 1) okoliczności określone w § 13 pkt 2, 4 i 5, w § 14 ust. 1 pkt 1, 2, 4, 8 i 9 oraz w § 16 ust. 1 pkt 2,

2) fakt pozostawania na utrzymaniu żołnierza lub inwalidy przed jego śmiercią (§ 31 ust. 1 pkt 3).

2. Przepis § 14 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 6.

Dokumentacja wniosków o dodatki do emerytur i rent.

§ 23. 1. Osoba ubiegająca się o dodatki dla dzieci, wnuków i rodzeństwa do emerytury lub renty powinna udowodnić:

- 1) daty urodzenia dzieci (§ 30),
- 2) fakt uczęszczania do szkoły dzieci, które ukończyły 16 lat (§ 43),

3) czy dzieci korzystają ze świadczeń z funduszków publicznych (§ 31 ust. 1 pkt 5) oraz czy pobierają zasiłki z innych tytułów (§ 31 ust. 1 pkt 6),

4) fakt zawarcia związku małżeńskiego w czasie uczęszczania do szkoły wyższej dziecka oraz jego małżonka, jeżeli rencista ubiega się o dodatek dla dziecka nie będącego stanu wolnego.

2. Przepis § 17 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 24. Osoba ubiegająca się o dodatek dla żony do emerytury lub renty inwalidzkiej powinna udowodnić:

- 1) fakt zawarcia małżeństwa (§ 30),
- 2) datę urodzenia żony (§ 30),
- 3) fakt pozostawania żony na utrzymaniu rencisty (§ 31 ust. 1 pkt 7),

4) fakt wychowywania przez żonę co najmniej jednego dziecka do lat 16, na które przysługuje dodatek, jeżeli nie ukończyła 50 lat ani nie jest inwalidą,

5) niepobieranie na żonę zasiłku lub dodatku rodzinnego z innego tytułu (§ 31 ust. 1 pkt 6).

§ 25. Osoba ubiegająca się o dodatek do emerytury lub renty inwalidzkiej z tytułu pracy naukowej powinna udowodnić fakt powołania na stanowisko, na którym zatrudnienie uważa się za pracę naukową, oraz okres tej pracy wymagany do przyznania dodatku (§ 41).

§ 26. Osoba ubiegająca się o przyznanie dodatku do emerytury lub renty z tytułu odznaczenia państwowego powinna udowodnić nadanie jej takiego odznaczenia (§ 42).

§ 27. Osoba ubiegająca się o dodatek do emerytury lub renty z tytułu zaliczenia do I grupy inwalidów powinna przedłożyć zaświadczenie o stanie zdrowia wystawione przez zakład społeczny służby zdrowia.

Rozdział 7.

Dokumentacja wniosku o zasiłek pogrzebowy i odprawę dla rodziny.

§ 28. 1. Osoba ubiegająca się o zasiłek pogrzebowy z tytułu śmierci osoby pobierającej emeryturę, rentę inwalidzką lub rodzinną powinna udowodnić:

- 1) datę zgonu rencisty (§ 30),
- 2) fakt pokrycia kosztów pogrzebu (rachunek kosztów pogrzebu),

3) niepobieranie zasiłku pogrzebowego z tytułu zatrudnienia (§ 31 ust. 1 pkt 8),

4) fakt pobierania emerytury lub renty (odcinek ostatniego przekazu pocztowego, którym przekazano emeryturę lub rentę).

2. Rencista ubiegający się o zasiłek pogrzebowy z tytułu śmierci członka rodziny powinien udowodnić:

- 1) okoliczności, o których mowa w ust. 1 pkt 2—4,
- 2) datę zgonu członka rodziny (§ 30),
- 3) fakt utrzymywania zmarłej osoby (§ 31 ust. 1 pkt 3 lub 4), chyba że dla osoby tej wypłacany był dodatek rodzinny do emerytury lub renty.

§ 29. 1. Małżonek ubiegający się o odprawę dla rodziny z ustawy o z.i.w. powinien udowodnić:

- 1) okoliczności określone w § 14 ust. 1 pkt 1—3, 6 i 8,
- 2) związek śmierci żołnierza ze służbą wojskową (§§ 38 i 40 ust. 2).

2. Inni członkowie rodziny ubiegający się o odprawę dla rodziny z ustawy o z.i.w. poza okolicznościami, o których mowa w ust. 1, powinni udowodnić, że spełniają warunki wymagane do przyznania im renty rodzinnej.

Rozdział 8.

Środki dowodowe.

§ 30. 1. Datę urodzenia, datę zawarcia małżeństwa, datę zgonu, stopień pokrewieństwa oraz fakt przy sposobienia ustala przyjmujący wniosek zakład pracy lub organ rentowy na podstawie dowodu osobistego (tymczasowego zaświadczenia tożsamości) albo wyciągu z akt stanu cywilnego, sporządzając odpowiednią notatkę lub wyciąg.

2. W razie nadesłania wniosku o świadczenia przez pocztę, zainteresowany obowiązany jest dołączyć do niego niezbędne wyciągi z akt stanu cywilnego, które po wykorzystaniu podlegają zwrotowi równocześnie z decyzją załatwiającą wniosek.

§ 31. 1. Oświadczenia zainteresowanych stanowią środki dowodowe dla stwierdzenia następujących okoliczności:

1) nieposiadania przez zainteresowanego zarobku z tytułu zatrudnienia lub dochodu z innych źródeł; rencista osiągający zarobki lub dochody obowiązany jest przedkładać organowi rentowemu odpowiednie dowody określone w instrukcji Prezesa ZUS;

2) pozostawania wdowy lub wdowca ubiegających się o rentę rodzinną we wspólności małżeńskiej do chwili śmierci małżonka; oświadczenie powinno stwierdzać, czy małżonkowie zamieszkiwali wspólnie, a w razie zamieszkiwania oddzielnego, przyczyny tego faktu;

3) pozostawania wdowy, wdowca lub rodziców na utrzymaniu zmarłego przed jego śmiercią; oświadczenie powinno stwierdzać, czy wymienione osoby pozostawały na utrzymaniu oraz na czym ono polegało;

4) pozostawania dzieci obcych, wnuków lub rodzeństwa na utrzymaniu zmarłego przed jego śmiercią; oświadczenie powinno stwierdzać, czy i jak długo dzieci były wychowywane i utrzymywane przez zmarłego i czy żyją rodzice dziecka, a jeżeli chociaż jedno z rodziców żyje — dlaczego nie może zapewnić mu utrzymania; w razie gdy zmarły był przed śmiercią ustanowiony opiekunem dzieci — zamiast oświadczenia wymagane jest przedłożenie odpowiedniego postanowienia sądu;

5) niekorzystania przez dziecko, wnuka lub rodzeństwo ze świadczeń z funduszy publicznych

w rozumieniu przepisów w sprawie zawieszania prawa do renty rodzinnej w czasie korzystania z niektórych świadczeń z funduszy publicznych;

6) niepobierania przez osoby ubiegające się o dodatek do emerytury lub renty dla żony, dzieci, wnuków i rodzeństwa zasiłków rodzinnych lub dodatków z innych tytułów;

7) pozostawania na utrzymaniu rencisty żony, na którą ma być przyznany dodatek do emerytury lub renty inwalidzkiej; oświadczenie powinno stwierdzać, czy żona pozostaje na utrzymaniu w rozumieniu przepisów wydanych na podstawie art. 117 ustawy o p.z.e.;

8) niepobierania zasiłku pogrzebowego z tytułu zatrudnienia.

2. W imieniu osób małoletnich oświadczenia składają ich rodzice lub opiekunowie.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 7, wymagane jest wspólne oświadczenie rencisty i jego żony.

4. Każde oświadczenie powinno zawierać stwierdzenie świadomości odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych zeznań oraz podpis składającego oświadczenie.

§ 32. Środkiem dowodowym stwierdzającym ustalenie prawa do alimentów jest wyrok lub ugoda sądowa.

§ 33. 1. Środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobku stanowiącego podstawę wymiaru emerytury lub renty z ustawy o p.z.e., z.e.g. i z.e.k. oraz o wypadkach przy pracy jest:

1) dla pracowników uspołecznionych zakładów pracy — zaświadczenie zakładu pracy wystawione według ustalonego wzoru,

2) dla pracowników nie uspołecznionych zakładów pracy — stwierdzenie właściwego oddziału ZUS o wysokości zarobków zgłaszanych bieżąco dla wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne,

3) dla obywateli polskich zatrudnionych w przedstawicielstwach i misjach państw obcych — stwierdzenie właściwego oddziału ZUS o wysokości podstawy wymiaru składki na cele emerytalne lub zaświadczenie jak w pkt 1, jeżeli składka opłacana była przez przedstawicielstwo lub misję,

4) dla adwokata — członka zespołu adwokackiego — zaświadczenie zespołu adwokackiego.

2. Środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobku (ust. 1) mogą być również legitymacja ubezpieczeniowa lub inne dowody w przypadkach określonych w przepisach w sprawie obliczania podstawy wymiaru emerytury lub renty.

3. Środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobku stanowiącego podstawę wymiaru renty z ustawy o z.i.w. są:

1) dowody, o których mowa w ust. 1 i 2, jeżeli:

a) żołnierz zatrudniony był bezpośrednio przed powołaniem do służby wojskowej lub jeżeli zatrudnienie ustało w ciągu 3 miesięcy przed powołaniem;

b) zatrudnienie ustało wcześniej niż 3 miesiące przed powołaniem do służby, jeżeli żołnierz w chwili powstania prawa do zaopatrzenia posiada łącznie ze służbą wojskową okres zatrudnienia wymagany do uzyskania renty inwalidzkiej z ustawy o p.z.e.;

2) zaświadczenie właściwych organów wojskowych stwierdzające wysokość uposażenia w odpowiednim stopniu wojskowym i według stanowiska typowego dla tego stopnia, jeżeli żołnierz nie spełnia warun-

ków, o których mowa w pkt 1, lub jeżeli uposażenie to jest wyższe niż zarobek z tytułu zatrudnienia.

§ 34.1. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są legitymacje ubezpieczeniowe i pisemne zaświadczenia zakładów pracy wydane na podstawie posiadanych dokumentów. Zaświadczenie zakładu pracy powinno zawierać imię i nazwisko osoby, której dotyczy, datę podjęcia i ustania zatrudnienia, rodzaj wykonywanych czynności. Zaświadczenie powinno również zawierać stanowisko, podpis i czytelne nazwisko osoby podpisującej, a ponadto datę, znak i pieczęć zakładu pracy.

2. Jeżeli pracownik ubiega się o przyznanie emerytury lub renty przewidzianej dla pracowników zatrudnionych na statkach żeglugi powietrznej, w stoczniach morskich bezpośrednio przy budowie i remoncie statków morskich oraz w zespołach formujących szkło, a także dla innych pracowników I kategorii zatrudnienia, zaświadczenie zakładu pracy powinno ponadto stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach zatrudnienia oraz inne okoliczności, od których uzależnione jest przyznanie takiej emerytury lub renty.

3. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy pracy górniczej oraz okresy równorzędne z pracą górniczą są pisemne zaświadczenia zakładu pracy, odpowiadające warunkom, o których mowa w ust. 1 i 2.

4. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia mogą być również legitymacje służbowe, legitymacje związków zawodowych, umowy o pracę, wpisy w dowodach osobistych oraz pisma kierowane przez zakład pracy do pracownika w czasie trwania zatrudnienia (np. powołanie, mianowanie, angażowanie, zwolnienie, wyróżnienie, udzielenie urlopu).

5. Okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków tylko w przypadku, gdy zainteresowany w sposób niewątpliwy udowodni, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy z powodu likwidacji zakładu pracy, zniszczenia dokumentów dotyczących zatrudnienia na skutek działań wojennych, klęsk żywiołowych, a legitymacji ubezpieczeniowej — z powodu jej zgubienia lub zniszczenia. Zeznania świadków powinna przedłożyć osoba ubiegająca się o świadczenia.

§ 35. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy równorzędne z okresami zatrudnienia (art. 9 ustawy o p.z.e. i art. 4 ustawy o z.e.k.) są pisemne zaświadczenia wystawione przez właściwe władze, organy lub zakłady pracy.

§ 36. 1. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zaliczalne do okresów zatrudnienia (art. 10 ustawy o p.z.e. i art. 5 ustawy o z.e.k.) są pisemne zaświadczenia właściwych organów, urzędów i organizacji, a mianowicie:

1) zaświadczenia właściwych organów administracji szkolnej — jeśli chodzi o okresy nauki w szkole, do której pracownik został skierowany przez zakład pracy, okresy nauki w szkołach wyższych oraz okresy studiów doktoranckich (aspirantury naukowej);

2) zaświadczenia właściwych organów wojskowych — jeśli chodzi o okresy niezawodowej służby w Wojsku Polskim oraz służby pełnionej w Armii Związku Socjalistycznych Republik Rad;

3) zaświadczenia właściwych organów — jeśli chodzi o okresy służby pełnionej w polskich for-

macjach wojskowych za granicą w latach 1939—1946, służby w armiach sojusznicych oraz pobytu w niewoli lub obozach dla internowanych żołnierzy w okresie wojny 1939—1945 r., a także okresy pobytu w obozach pracy przymusowej w czasie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 9 maja 1945 r.;

4) zaświadczenie Zarządu Głównego Związku Bojowników o Wolność i Demokrację lub inny dowód zaopiniowany przez Zarząd Główny tego Związku, jeśli chodzi o okresy:

a) służby w oddziałach powstańczych w powstaniach śląskich w latach 1919—1921 i w powstaniu wielkopolskim,

b) służby w oddziałach oraz czynnego udziału w organizacjach młodzieżowych, prowadzących walkę z hitlerowskim okupantem na obszarze Państwa Polskiego lub innych państw,

c) służby w wojskowych oddziałach ludowych w czasie wojny domowej w Hiszpanii oraz internowania wskutek tej służby,

d) pobytu w hitlerowskich więzieniach za działalność polityczną, obozach koncentracyjnych w czasie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 9 maja 1945 r.,

e) udziału w walce o wolność narodową i zachowanie polskości, a w szczególności Gdańska, Pomorza, Warmii i Mazur, Śląska, Wielkopolski, Ziemi Lubuskiej, oraz okresy represji z tego tytułu;

5) zaświadczenia władzy naczelnej właściwej partii lub innej organizacji politycznej, jeśli chodzi o okresy działalności rewolucyjnej i działalności w postępowych organizacjach politycznych lub społecznych oraz pobytu w więzieniach i w obozach odosobnienia za tę działalność;

6) zaświadczenia organów właściwych w okresie przed Wyzwoleniem do spraw pośrednictwa pracy lub inne dowody pisemne, z których w sposób niewątpliwy wynika fakt bezrobocia i jego okresy (wpisy w legitymacjach ubezpieczeniowych, adnotacje w kartach przebiegu ubezpieczenia prowadzonych przez b. ubezpieczalnie społeczne, b. Spółkę Bracką, ewidencja posiadana przez zakłady pracy) — jeśli chodzi o okresy bezrobocia przed Wyzwoleniem;

7) zaświadczenia właściwych organów administracji szkolnej, jeśli chodzi o okresy tajnego nauczania wykonywanego w czasie okupacji.

2. Okresy wymienione w ust. 1 pkt 2 i 3 mogą być stwierdzone zeznaniami świadków w razie braku dowodów pisemnych lub gdy istnieją tylko pisemne dowody częściowe; zeznania świadków powinna przedłożyć osoba ubiegająca się o świadczenia.

§ 37. 1. Środkiem dowodowym stwierdzającym fakt wypadku przy pracy jest protokół komisji wypadkowej, a fakt wypadku w zatrudnieniu — karta wypadku przy pracy albo karta wypadku w drodze do pracy lub z pracy.

2. Środkiem dowodowym stwierdzającym zachorowanie na chorobę zawodową jest stwierdzenie właściwego wojewódzkiego inspektora sanitarnego (inspektora sanitarnego miasta wyłączonego z województwa) lub okręgowego inspektora sanitarnego PKP — w stosunku do pracowników kolejowych zakładów pracy — uznające schorzenie za chorobę zawodową.

§ 38. Środkiem dowodowym stwierdzającym fakt wypadku w wojsku jest zaświadczenie organów wojskowych stwierdzające, że żołnierz uległ wypadkowi w rozumieniu przepisów art. 11 ust. 2 ustawy o z.i.w.

§ 39. Środkiem dowodowym stwierdzającym okres

odbytej służby wojskowej uzasadniającej prawo do renty z ustawy o z.i.w. jest zaświadczenie właściwych organów wojskowych.

§ 40. 1. Środkiem dowodowym stwierdzającym choroby, zranienia lub kontuzje i ich związek ze służbą wojskową jest orzeczenie wojskowej komisji lekarskiej, a jeżeli zwolnienie ze służby nie nastąpiło na podstawie orzeczenia tej komisji — zaświadczenie właściwego organu wojskowego oraz zaświadczenie o stanie zdrowia wystawione przez zakład społeczny służby zdrowia.

2. Środkiem dowodowym stwierdzającym związek śmierci żołnierza lub inwalidy ze służbą wojskową jest zaświadczenie dowódcy jednostki wojskowej lub komendanta wojskowego zakładu leczniczego albo orzeczenie komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, zwanej dalej „KIZ” — zależnie od tego, który z tych organów uprawniony jest w myśl ustawy o z.i.w. do orzekania o związku śmierci żołnierza lub inwalidy ze służbą wojskową.

§ 41. 1. Środkiem dowodowym stwierdzającym powołanie na stanowisko, na którym zatrudnienie uważa się za pracę naukową, jest nominacja właściwego organu lub umowa o pracę, w zależności od formy powołania, przewidzianej odrębnymi przepisami.

2. Środkiem dowodowym stwierdzającym okres pracy naukowej jest zaświadczenie właściwego zakładu pracy stwierdzające, w jakim okresie, na jakich stanowiskach i w jakim wymiarze godzin praca naukowa była wykonywana.

§ 42. 1. Środkiem dowodowym stwierdzającym odznaczenie przez władzę Polski Ludowej orderem lub tytułem honorowym uprawniającym do dodatku do emerytury lub renty jest legitymacja wydana przez Kancelarię Rady Państwa.

2. Środkiem dowodowym stwierdzającym odznaczenie przez inne władze niż Polski Ludowej orderem *Virtuti Militari* w okresie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 13 lutego 1946 r. za zasługi w czasie wojny 1939—1945 jest zaświadczenie Ministerstwa Obrony Narodowej.

§ 43. Środkiem dowodowym stwierdzającym uczęszczanie do szkoły jest zaświadczenie wydane przez tę szkołę.

§ 44. 1. Świadek może złożyć zeznanie w formie pisemnej lub ustnie do protokołu w organie rentowym albo w zakładzie pracy uprawnionym do przyjmowania wniosków o emerytury i renty.

2. Zeznanie powinno zawierać:

1) dane personalne zeznającego, a mianowicie: imię i nazwisko, datę urodzenia, adres oraz miejsce pracy (nazwę zakładu pracy) i wykonywany zawód albo numer pobieranej emerytury lub renty;

2) stwierdzenie, czy i jaki stosunek pokrewieństwa lub powinowactwa łączy świadka z zainteresowanym;

3) stwierdzenie świadomości odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych zeznań;

4) stwierdzenie świadomości celu składania zeznań;

5) dane dotyczące okoliczności objętych zeznaniem (jeżeli zeznanie dotyczy okresów zatrudnienia — powinno ono zawierać m.in. odpowiedzi na pytania: gdzie i w jakich okresach oraz w jakim charakterze zainteresowany był zatrudniony, czy zatrudnienie było wykonywane w pełnym wymiarze godzin, ciąg-

le, dorywczo lub sezonowo, ile dni trwało w tygodniu lub miesiący w roku);

6) stwierdzenie, skąd świadkowi znane są okoliczności objęte zeznaniem, a jeżeli był współpracownikiem zainteresowanego — czy posiada dowody własnej pracy;

7) własnoręczny podpis świadka.

3. Własnoręczność podpisu świadka, w razie nadesłania zeznań, powinna być potwierdzona przez notariusza, organy prezydów rad narodowych lub przez uspołeczniony zakład pracy, zatrudniający świadka albo zainteresowanego.

§ 45. 1. Dowody z dokumentów dotyczące zatrudnienia i zarobków oraz pisemne zeznania świadków powinny być dołączone do wniosku w oryginale.

2. Legitymacje ubezpieczeniowe, zaświadczenia o zatrudnieniu i zarobkach oraz pisemne zeznania świadków nie podlegają zwrotowi. Zwrot innych dowodów następuje na żądanie zainteresowanego po uprzednim sporządzeniu odpowiedniej notatki. Zwrot dowodów następuje niezwłocznie, jeżeli zostały złożone osobiście, a w innych przypadkach — przez pocztę równocześnie z decyzją organu rentowego.

3. Organ rentowy lub zakład pracy uprawniony do przyjmowania wniosków o emerytury lub renty, wystawia na żądanie zainteresowanego zaświadczenie stwierdzające złożenie legitymacji ubezpieczeniowej w związku z ubieganiem się o emeryturę lub rentę. Zaświadczenie to stanowi podstawę do wydania pracownikowi nowej legitymacji.

Rozdział 9.

Ustalanie prawa do świadczeń.

§ 46. 1. Organ rentowy bada i ocenia dowody z dokumentów, zeznania świadków oraz oświadczenia zainteresowanych w oparciu o stan faktyczny wynikający z całokształtu sprawy.

2. W razie rozbieżności między dowodami albo wątpliwości co do ich wiarygodności lub autentyczności organ rentowy przeprowadza postępowanie wyjaśniające.

3. Jeżeli dowody przedłożone przez zainteresowanego lub uzyskane na skutek jego wniosku nasuwają wątpliwości co do wiarygodności, a organ rentowy posiada dokumentację ubezpieczeniową, dowodem wiążącym jest ta dokumentacja.

§ 47. 1. Jeżeli zainteresowany nie dołączył do wniosku żądanych przez organ rentowy dowodów niezbędnych do ustalenia prawa do świadczeń albo nie zgłosił się w wyznaczonym terminie na badanie przez KIZ lub na dodatkowe (specjalistyczne) badanie zarządzone przez tę komisję, organ rentowy wzywa go pismem za zwrotnym poświadczeniem odbioru do przedłożenia dowodów w ciągu 3 miesięcy od daty doręczenia pisma lub do zgłoszenia się na badanie w nowo wyznaczonym terminie.

2. Organ rentowy nie żąda dowodów na okoliczności, na które posiada odpowiednie dowody ubezpieczeniowe.

3. W razie nieprzedłożenia żądanych dowodów lub niezgłoszenia się bez uzasadnionych przyczyn na badanie lekarskie w nowo wyznaczonym terminie (ust. 1) organ rentowy wydaje decyzję odmawiającą prawa do świadczeń.

§ 48. 1. Zainteresowanemu przysługuje prawo wycofania zgłoszonego przez siebie wniosku o emeryturę lub rentę, jednakże nie później niż do dnia wydania decyzji.

2. Wycofanie wniosku jest skuteczne, jeżeli nastąpiło na piśmie lub zostało zgłoszone ustnie do protokołu.

§ 49. Postępowanie w sprawach świadczeń ulega umorzeniu, jeżeli osoba, która zgłosiła wniosek o świadczenie:

1) wniosek ten wycofała,

2) zmarła przed wydaniem decyzji, a w aktach rentowych brak jest danych o osobach uprawnionych do dalszego prowadzenia nie ukończonego postępowania.

§ 50. Przy obliczaniu okresów zatrudnienia dodaje się poszczególne okresy zatrudnienia obejmujące lata, miesiące i dni. Okresy niepełnych miesięcy zatrudnienia oblicza się w dniach. Sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 30 dni kalendarzowych; sumę miesięcy zamienia się na lata, przyjmując pełne 12 miesięcy za jeden rok. Jeżeli w zaświadczeniu stwierdzającym okresy zatrudnienia podane są dniówki robocze, a nie okresy zatrudnienia, sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 25 dni roboczych.

§ 51. W postępowaniu o świadczenia uzależnione od inwalidztwa zainteresowanego kieruje się na badanie przez KIZ po udowodnieniu przez niego wszystkich innych okoliczności niezbędnych do ustalenia prawa do świadczeń oraz po przedłożeniu zaświadczenia o stanie zdrowia, wystawionego przez zakład społeczny służby zdrowia.

§ 52. Organ rentowy wydaje decyzję w sprawach świadczeń nie później niż w ciągu 14 dni:

1) od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji,

2) od upływu dodatkowego terminu przedłożenia niezbędnych dowodów lub zgłoszenia się na badanie (§ 47).

§ 53. 1. Decyzje w sprawach świadczeń wydają oddziały ZUS i Biuro Rent Zagranicznych ZUS.

2. Oddziały ZUS właściwe ze względu na stałe miejsce zamieszkania zainteresowanego wydają decyzje w sprawach świadczeń:

1) z ustawy o p.z.e. z tytułu:

a) okresów zatrudnienia na obszarze Państwa Polskiego,

b) okresów zatrudnienia na obszarze Związku Socjalistycznych Republik Rad (jeżeli zainteresowany nie otrzymuje świadczeń z ZSRR), Austrii, Niemieckiej Republiki Demokratycznej i Niemieckiej Republiki Federalnej,

c) łącznych okresów zatrudnienia na obszarze Państwa Polskiego i na obszarze państw wymienionych pod lit. b),

2) z ustawy o z.i.w.,

3) z ustawy o wypadkach przy pracy.

3. Decyzje w sprawach świadczeń z ustawy o z.e.g. z tytułu pracy górniczej na obszarze Państwa Polskiego oraz na obszarze państw wymienionych w ust. 2 pkt 1 lit. b) wydają:

1) dla osób zamieszkałych na terenie miasta Krakowa oraz województwa krakowskiego — Oddział ZUS w Krakowie,

2) dla osób zamieszkałych na terenie miasta Wro-

clawia oraz województwa wrocławskiego i zielonogórskiego — Oddział ZUS w Wałbrzychu,

3) dla osób zamieszkałych na terenie województwa katowickiego — właściwe ze względu na stałe miejsce zamieszkania tych osób oddziały ZUS działające na terenie tego województwa,

4) dla osób zamieszkałych na terenach nie wymienionych w pkt 1—3 — Oddział ZUS w Tarnowskich Górach.

4. Biuro Rent Zagranicznych ZUS wydaje decyzje w przypadkach, gdy osoba zainteresowana:

1) ma stałe miejsce zamieszkania za granicą albo

2) stałe zamieszkująca w kraju ma okresy zatrudnienia za granicą, z wyjątkiem zatrudnienia na obszarze państw wymienionych w ust. 2 pkt 1 lit. b).

§ 54. 1. Decyzja powinna zawierać wskazanie rodzaju świadczenia, którego dotyczy, powołanie przepisów prawnych, na których jest oparta, oraz pouczenie o środkach prawnych.

2. Decyzja przyznająca świadczenia powinna ponadto określać wysokość świadczeń, sposób ich obliczenia, datę rozpoczęcia wypłaty i termin płatności oraz pouczenie, o jakich okolicznościach rencista obowiązany jest zawiadomić organ rentowy.

3. Decyzja przyznająca rentę inwalidzką III lub II grupy inwalidów z tytułu inwalidztwa powstałego z innych przyczyn niż wypadek przy pracy, wypadek w zatrudnieniu lub choroba zawodowa albo z tytułu inwalidztwa nie pozostającego w związku ze służbą wojskową powinna zawierać pouczenie o warunkach wymaganych do pobierania inwalidzkiej renty wyrównawczej.

4. Decyzja odmowna powinna zawierać faktyczne i prawne uzasadnienie odmowy; uzasadnienie takie powinna zawierać również decyzja przyznająca świadczenie, jeżeli nie uznano niektórych roszczeń objętych wnioskiem lub uznano je tylko częściowo.

§ 55. Oddział ZUS wydający decyzję w sprawie świadczeń z ustawy o z.e.g. oraz Biuro Rent Zagranicznych ZUS zawiadamiają oddział ZUS właściwy ze względu na stałe miejsce zamieszkania zainteresowanego o przyznaniu świadczeń.

§ 56. 1. Oddział ZUS lub Biuro Rent Zagranicznych ZUS odmawiając prawa do emerytury powinny równocześnie pouczyć zainteresowanego o możliwości ubiegania się o rentę inwalidzką, jeżeli z akt sprawy wynika, że w razie inwalidztwa zainteresowany miałby prawo do tej renty. Jeżeli zgłoszenie wniosku o rentę inwalidzką nastąpi w ciągu miesiąca od daty pouczenia, za datę jego zgłoszenia przyjmuje się datę zgłoszenia wniosku o emeryturę.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, gdy z akt sprawy wynika, że osoba, której odmówiono świadczeń z ustawy o z.e.g., o z.e.k., o z.i.w. lub o wypadkach przy pracy spełnia warunki wymagane do uzyskania odpowiednich świadczeń z ustawy o p.z.e.

§ 57. 1. Jeżeli prawo do świadczeń zostało udowodnione, ale zainteresowany nie przedłożył żądanych dowodów niezbędnych do ostatecznego ustalenia wysokości świadczeń, oddział ZUS lub Biuro Rent Zagranicznych ZUS przyznaje zaliczkę w wysokości zbliżonej do kwoty przewidywanych świadczeń.

2. Jeżeli zainteresowany w ciągu 2 miesięcy od przyznania zaliczki nie przedłoży żądanych dowodów, niezbędnych dla wydania decyzji ostatecznej, organ rentowy (ust. 1) wydaje decyzję ustalającą

wysokość świadczeń na podstawie posiadanych dowodów.

3. Jeżeli przeciwko orzeczeniu obwodowej KIZ:

1) zainteresowany wniósł w terminie odwołanie do wojewódzkiej KIZ — organ rentowy (ust. 1) przyznaje zaliczkę w wysokości przysługującej dla grupy inwalidów orzeczonej przez obwodową KIZ,

2) lekarz — wojewódzki inspektor orzecznictwa podniósł zarzut wadliwości — organ rentowy (ust. 1) przyznaje zaliczkę w wysokości renty przysługującej dla grupy inwalidów, która nie została zakwestionowana

w razie udowodnienia innych okoliczności uzasadniających prawo do świadczeń.

4. Oddział ZUS przyznaje i wypłaca zaliczki w przypadkach, gdy ustalenie prawa do świadczeń należy do właściwości Biura Rent Zagranicznych ZUS, jeżeli prawo do świadczeń z tytułu łącznego zatrudnienia w Polsce i za granicą jest niesporne, a zainteresowany nie pobiera innych świadczeń z tego Biura.

5. W uzasadnionych przypadkach organ rentowy może wypłacić zaliczkę na zasilek pogrzebowy, przyjmując zamiast rachunku kosztów pogrzebu oświadczenie osoby, która poniosła lub ponosi koszty pogrzebu, jeżeli osoba ta jest członkiem rodziny uprawnionym do renty rodzinnej po zmarłym.

§ 58. Przy załatwianiu wniosków, o których mowa w § 6, stosuje się odpowiednio przepisy przewidziane dla pierwszego ustalenia prawa do świadczeń.

§ 59. Ponowny wniosek o przyznanie renty, której odmówiono z powodu braku inwalidztwa, lub o ponowne ustalenie świadczeń z uwagi na zmianę grupy inwalidów może zostać rozpatrzony po upływie roku od daty ostatniej decyzji, chyba że zainteresowany przedłoży zaświadczenie lekarskie stwierdzające istotne pogorszenie stanu zdrowia.

Rozdział 10.

Wypłata świadczeń — zasady ogólne.

§ 60. 1. Świadczenia rentowe wypłacają oddziały ZUS i Biuro Rent Zagranicznych ZUS.

2. Świadczenia rentowe przyznane na podstawie ustawy o p.z.e., o z.i.w. oraz w wypadkach przy pracy wypłacają oddziały ZUS, na których terenie działania ma stałe miejsce zamieszkania zainteresowany, z wyjątkiem świadczeń, które wypłaca Biuro Rent Zagranicznych ZUS.

3. Świadczenia rentowe przyznane na podstawie ustawy o z.e.g. wypłacają oddziały ZUS właściwe do przyznawania tych świadczeń (§ 53 ust. 3), z wyjątkiem świadczeń, które wypłaca Biuro Rent Zagranicznych ZUS.

4. Biuro Rent Zagranicznych ZUS wypłaca świadczenia pieniężne:

1) osobom zamieszkałym w kraju, jeżeli wydanie decyzji należy do właściwości Biura (§ 53 ust. 4) lub gdy renta przekazywana jest przez instytucję zagraniczną,

2) osobom zamieszkałym za granicą.

§ 61. Emeryturę lub rentę wraz ze wzrostami i dodatkami przysługującą osobie zamieszkałej:

1) w kraju — wypłaca się miesięcznie z góry w dniu ustalonym jako termin płatności w decyzji organu rentowego,

2) za granicą — wypłaca się kwartalnie z dołu w pierwszym dniu miesiąca przypadającego po upływie każdego kwartału.

§ 62. Emeryturę, rentę inwalidzką i rentę rodzinną, do której uprawniona jest tylko jedna osoba, wypłaca się osobie, której emerytura lub renta została przyznana.

§ 63. Rentę rodzinną, do której uprawnionych jest więcej niż jedna osoba, wypłaca się w całości, z wyjątkiem przypadku określonego w § 67:

1) małżonkowi zmarłego — jeżeli do renty uprawniony jest małżonek łącznie z dziećmi, rodzeństwem i wnukami zmarłego,

2) jednemu z rodziców zmarłego — jeżeli do renty uprawnieni są sami rodzice lub rodzice łącznie z dziećmi, rodzeństwem i wnukami zmarłego.

§ 64. 1. Jeżeli dla osoby uprawnionej do emerytury lub renty ustanowiono opiekuna lub kuratora, emeryturę lub rentę wypłaca się temu opiekunowi lub kuratorowi.

2. Jeżeli z akt sprawy wynika konieczność ustanowienia dla osoby uprawnionej do emerytury lub renty opiekuna lub kuratora, do czasu jego ustanowienia świadczenia te wypłaca się osobie pełniącej faktyczną opiekę, wskazanej przez biuro gromadzkiej rady narodowej lub przez właściwy do spraw opieki społecznej organ prezydium dzielnicowej (miejskiej) rady narodowej lub rady narodowej osiedla.

3. Organ rentowy wypłacający świadczenia zobowiązuje osobę pełniącą faktyczną opiekę do przedłożenia najpóźniej w ciągu 12 miesięcy postanowienia sądu o ustanowieniu opiekuna lub kuratora; w razie nieprzedłożenia postanowienia sądu w wyznaczonym terminie organ ten występuje z urzędu o ustanowienie opiekuna lub kuratora.

§ 65. 1. Na podstawie postanowienia sądu, polecającego przekazywanie całości lub części emerytury albo renty małżonkowi rencisty ze względu na niespełnianie przez niego obowiązku utrzymywania rodziny, świadczenia wypłaca się w całości lub w części temu małżonkowi.

2. Jeżeli rencista pobierający emeryturę lub rentę obowiązany jest na mocy wyroku sądowego do świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, dla którego przysługuje dodatek rodzinny, dodatek ten wypłaca się opiekunowi dziecka na jego wniosek.

3. Jeżeli rencista zaniedbuje spełnianie obowiązków rodzicielskich wobec dziecka, dla którego pobiera dodatek rodzinny, organ rentowy może, na wniosek drugiego małżonka lub innej osoby albo instytucji sprawujących faktyczną opiekę nad dzieckiem, wypłacać dodatek tej osobie lub instytucji.

§ 66. Końcówki kwot przypadających do wypłaty wyrażone w groszach zaokrągla się w górę do pełnego złotego, jeżeli końcówka wynosi co najmniej 50 groszy, a w dół, gdy końcówka wynosi poniżej 50 groszy; zaokrągleniu podlega tylko łączna kwota przypadająca do wypłaty, a nie poszczególne jej składniki.

Rozdział 11.

Podział renty rodzinnej.

§ 67. Podziału renty rodzinnej na równe części pomiędzy członków uprawnionych do renty dokonuje się:

1) gdy uprawnionymi do renty są małżonek oraz

dzieci, wnuki lub rodzeństwo, a małżonek nie sprawuje nad nimi wszystkimi opieki,

2) gdy uprawnionymi do renty rodzinnej oprócz małżonka oraz dzieci, wnuków lub rodzeństwa są również rodzice zmarłego albo małżonek rozwiedziony,

3) gdy uprawniony pełnoletni członek rodziny żąda wypłaty części renty rodzinnej do swoich rąk,

4) w innym przypadku, gdy zachodzi konieczność dokonania podziału (np. gdy jedna z osób uprawnionych do renty rodzinnej przebywa w domu rencistów lub innym zakładzie pomocy społecznej).

§ 68. 1. Podziałowi na równe części ulegają te składniki renty rodzinnej, które przysługują wszystkim uprawnionym.

2. Składniki renty rodzinnej przysługujące tylko niektórym uprawnionym wypłaca się tym uprawnionym, z tym że łączną kwotę należną tytułem dodatków rodzinnych dzieli się na równe części między uprawnionych do tych dodatków.

Rozdział 12.

Zbieg prawa do świadczeń.

§ 69. 1. Za świadczenia o charakterze rentowym, których zbieg z prawem do świadczeń przewidzianych w ustawie o p.z.e. powoduje wypłatę tylko jednego ze świadczeń, uważa się emeryturę lub renty przysługujące na podstawie:

1) ustawy: o z.e.g., z.e.k. i z.i.w. oraz o wypadkach przy pracy,

2) ustawy z dnia 13 grudnia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych (Dz. U. z 1963 r. Nr 55, poz. 299),

3) ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 12, poz. 70),

4) ustawy z dnia 10 grudnia 1959 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. Nr 69, poz. 436),

5) ustawy z dnia 28 czerwca 1962 r. o zaopatrzeniu emerytalnym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, ich domowników oraz ich rodzin (Dz. U. z 1966 r. Nr 1, poz. 1),

6) ustawy z dnia 29 marca 1965 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników (Dz. U. Nr 13, poz. 90) oraz przepisów wydanych na jej podstawie,

7) ustawy z dnia 24 stycznia 1968 r. o rentach i innych świadczeniach dla rolników przekazujących nieruchomości rolne na własność Państwa (Dz. U. Nr 3, poz. 15) oraz w związku z art. 20 ust. 3 tej ustawy — również ustawy z dnia 28 czerwca 1962 r. o przejmowaniu niektórych nieruchomości rolnych w zagospodarowanie lub na własność Państwa oraz o zaopatrzeniu emerytalnym właścicieli tych nieruchomości i ich rodzin (Dz. U. Nr 38, poz. 166),

8) obowiązujących przed dniem 1 lipca 1954 r. przepisów o ubezpieczeniu od wypadków (art. 111 ustawy o p.z.e.).

2. Wypłatę tylko jednego ze świadczeń powoduje również zbieg prawa do dwóch lub więcej świadczeń wymienionych w ust. 1 pkt 1—8.

3. W szczególności nie uważa się za świadczenia o charakterze rentowym w rozumieniu ust. 1 świadczeń wypłacanych:

1) z funduszy socjalnych, tworzonych przez samych zainteresowanych,

2) z tytułu ubezpieczenia w Państwowym Zakładzie Ubezpieczeń,

3) z tytułu odpowiedzialności cywilnej za szkody wywołane chorobą lub niezdolnością do pracy,

4) z tytułu dożywocia lub alimentów.

Rozdział 13.

Wypłata świadczeń osobom pozbawionym wolności.

§ 70. 1. Renciscie pobierającym emeryturę lub rentę inwalidzką, który został pozbawiony wolności na okres dłuższy niż jeden miesiąc, przekazuje się pod adresem więzienia:

1) w okresie pierwszych trzech miesięcy pozbawienia wolności — emeryturę lub rentę w wysokości pobieranej bezpośrednio przed pozbawieniem wolności,

2) w okresie dalszego pozbawienia wolności — 25% pełnej emerytury lub renty, z zastrzeżeniem przepisów o zawieszaniu lub zmniejszaniu emerytury albo renty w razie osiągania dochodów powodujących zawieszenie lub zmniejszenie tych świadczeń.

2. Jeżeli rencista posiada rodzinę, przekazuje się na jej wniosek, bez potrzeby uzyskiwania zgody rencisty, lub na wniosek rencisty:

1) w okresie pierwszych trzech miesięcy pozbawienia wolności:

a) członkom rodziny — 50% emerytury lub renty pobieranej bezpośrednio przed pozbawieniem wolności, jeżeli jest jeden członek rodziny, a 75% tej emerytury lub renty, jeżeli jest dwóch lub więcej członków rodziny,

b) renciscie — pozostałą część tej emerytury lub renty;

2) w okresie dalszego pozbawienia wolności:

a) członkom rodziny — 50% emerytury lub renty (ust. 1 pkt 2), jeżeli jest jeden członek rodziny, a 75% tej emerytury lub renty, jeżeli jest dwóch lub więcej członków rodziny,

b) renciscie — 25% tej emerytury lub renty.

3. Okres pierwszych trzech miesięcy pozbawienia wolności liczy się od najbliższego terminu płatności emerytury lub renty przypadającego po dniu pozbawienia wolności.

4. Za członków rodziny rencisty uprawnionych do pobierania części emerytury lub renty (ust. 2) uważa się małżonka, dzieci, wnuki, rodzeństwo i rodziców, jeżeli osoby te:

1) spełniają warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej,

2) nie osiągają zarobku z tytułu zatrudnienia ani dochodu z innych źródeł.

§ 71. 1. W razie prowadzenia egzekucji należności alimentacyjnych z emerytury lub renty — część emerytury lub renty, która pozostała po potrąceniu należności alimentacyjnych, przeznaczona jest do wysokości sum określonych w § 70 w pierwszej kolejności dla innych członków rodziny rencisty (§ 70 ust. 4) poza osobą alimentowaną, a w następnej — dla rencisty, nie mniej jednak niż 50 zł miesięcznie.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie potrącenia z emerytury lub renty innych należności prawem przewidzianych.

§ 72. 1. Renciscie pobierającemu rentę rodzinną, który został pozbawiony wolności na okres dłuższy niż jeden miesiąc, przekazuje się pod adresem więzienia:

1) w okresie pierwszych trzech miesięcy pozbawienia wolności:

a) rentę w wysokości pobieranej bezpośrednio przed pozbawieniem wolności, jeżeli do renty rodzinnej uprawniony jest tylko rencista pozbawiony wolności,

b) część tej renty przypadającą z podziału dokonanego w myśl § 68, jeżeli do renty rodzinnej uprawnione są również inne osoby;

2) w okresie dalszego pozbawienia wolności:

a) 25% pełnej renty, z zastrzeżeniem przepisów o zawieszaniu lub zmniejszaniu renty w razie osiągnięcia dochodów powodujących zawieszenie lub zmniejszenie tej renty, jeżeli do renty rodzinnej uprawniony jest tylko rencista pozbawiony wolności,

b) 30% — nie mniej jednak niż 50 zł miesięcznie — części renty (lit. a), która przypada renciście pozbawionemu wolności z podziału, dokonanego w myśl § 68, jeżeli do renty rodzinnej uprawnione są również inne osoby.

2. Przepis § 70 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

§ 73. Dodatki do emerytury lub renty dla żony, dzieci, wnuków i rodzeństwa, przysługujące renciście pozbawionemu wolności, przekazuje się przez cały czas pozbawienia wolności bezpośrednio osobom, na które je przyznano, lub do rąk osób sprawujących nad nimi opiekę.

§ 74. Renciście, który odbył karę pozbawienia wolności, wypłaca się za okres ostatnich 3 miesięcy pozbawienia wolności część emerytury lub renty wstrzymaną w myśl § 70 ust. 1 pkt 2, ust. 2 pkt 2 i § 72 ust. 1 pkt 2. Dotyczy to również rencisty, któremu udzielono przerwy w odbywaniu kary lub który został warunkowo zwolniony przed terminem z odbycia reszty kary.

§ 75. 1. W razie umorzenia postępowania karnego lub jego zakończenia prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo w razie wydania wyroku uniewinniającego wskutek wznowienia postępowania lub rewizji nadzwyczajnej, renciście wypłaca się za cały okres pozbawienia wolności część emerytury lub renty wstrzymanej w myśl § 70 ust. 1 pkt 2, ust. 2 pkt 2 i § 72 ust. 1 pkt 2.

2. W razie śmierci rencisty przed prawomocnym zakończeniem postępowania karnego część emerytury lub renty, o której mowa w ust. 1, wypłaca się członkom rodziny na zasadach określonych w art. 79 ustawy o p.z.e. Spełnienie przewidzianego w art. 79 ustawy o p.z.e. warunku pozostawiania na utrzymaniu ocenia się według stanu, jaki istniał bezpośrednio przed pozbawieniem wolności.

§ 76. Przepisy §§ 70—75 stosuje się również do osób, którym w czasie pozbawienia wolności przyznano emeryturę lub rentę albo przywrócono jej wypłatę.

Rozdział 14.

Koszty postępowania.

§ 77. 1. Wezwane do stawienia osoby:

1) ubiegające się o świadczenia — mają prawo do zwrotu kosztów przejazdu,

2) pobierające świadczenia lub składające zeznania w związku z załatwianiem spraw świadczeń dla innych osób — mają prawo do zwrotu:

a) kosztów przejazdu,

b) utraconego zarobku lub strawnego,

c) kosztów noclegu.

2. Uprawnienia określone w ust. 1 pkt 1 lub 2 przysługują również osobie towarzyszącej wezwanemu, jeżeli stan jego zdrowia wymaga opieki innej osoby.

§ 78. Zwrot kosztów przejazdu obejmuje:

1) cenę biletu kolejowego II klasy pociągu osobowego, a jeżeli nie ma połączenia kolejowego — cenę biletu autobusowego lub na przejazd statkiem,

2) cenę biletu miejskim środkiem komunikacji (tramwaje, trolejbusy, autobusy) lub koszt przejazdu taksówką, jeżeli stan zdrowia osoby wezwanej wymagał użycia tego środka komunikacji,

3) koszt przejazdu innymi środkami komunikacji, jeżeli zachodzi konieczność ich użycia — w wysokości ustalonej na podstawie obowiązujących taryf (cenników).

§ 79. 1. Zwrot utraconego zarobku następuje na podstawie zaświadczenia zakładu pracy stwierdzającego fakt utraty zarobku oraz jego wysokość. Jeżeli osoba wezwana utraciła tylko część zarobku dziennego, zwraca się tylko część zarobku. Wysokość zwrotu nie może przekraczać kwoty 50 zł za dzień pracy i nie może być niższa niż strawne (ust. 2).

2. Strawne wypłaca się, jeżeli nie przysługuje zwrot utraconego zarobku i jeżeli pobyt w miejscowości, do której wezwano, trwał łącznie z podróżą w obie strony dłużej niż 12 godzin. Wysokość strawnego wynosi 18 zł za pierwszą dobę, za każdą zaś następną rozpoczętą dobę do 12 godzin 9 zł, a ponad 12 godzin — 18 zł.

§ 80. W razie konieczności noclegu osoby wezwanej w miejscowości, do której ją wezwano, zwraca się faktyczne koszty noclegu do wysokości najniższej ceny za nocleg w hotelu w danej miejscowości, a w razie braku rachunku za nocleg — w wysokości 9 zł.

Rozdział 15

Przepisy końcowe.

§ 81. Do postępowania w sprawach świadczeń określonych w rozporządzeniu mają odpowiednie zastosowanie również przepisy kodeksu postępowania administracyjnego dotyczące:

- 1) zasad ogólnych postępowania (art. 4—7, 10—11),
- 2) wyłączenia pracownika oraz organu (art. 21—24),
- 3) doręczeń (art. 38, 39, 42 i 44),
- 4) wezwań (art. 46—51),
- 5) terminów (art. 53),
- 6) wszczęcia postępowania (art. 58 § 4, art. 59 § 1, art. 60 i 61),
- 7) protokołów i adnotacji (art. 62—67),
- 8) udostępnienia akt (art. 68 i 69),
- 9) dowodów (art. 70—74 i 76—80),
- 10) sprostowania oraz wyjaśnienia decyzji (art. 103, 104 i art. 105 § 1 i 2),
- 11) udziału prokuratora (art. 143—150).

§ 82. Przepisy niniejszego rozporządzenia nie naruszają trybu postępowania w sprawach świadczeń i wypłaty świadczeń dla osób zamieszkałych za granicą, ustalonego w drodze porozumień międzynarodowych.

§ 83. Prezes ZUS może przekazać oddziałom ZUS niektóre czynności należące do właściwości Biura Rent Zagranicznych ZUS, inspektoratom zaś lub punktom informacyjnym ZUS niektóre czynności z zakresu wydawania decyzji w sprawie świadczeń i wypłaty świadczeń, należące do właściwości oddziałów ZUS.

§ 84. Tracą moc:

1) rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 24 listopada 1959 r. w sprawie postępowania przy ustalaniu prawa do świadczeń i zasad wypłaty świadczeń przewidzianych w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin oraz o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 65, poz. 393),

2) rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 24 listopada 1956 r. w sprawie podziału renty rodzinnej między uprawnionych członków rodziny (Dz. U. Nr 59, poz. 282),

3) rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 28 listopada 1956 r. w sprawie określenia organów właściwych do ustalenia prawa i wypłacania świadczeń w związku z zatrudnieniem za granicą (Dz. U. Nr 59, poz. 285),

4) §§ 1—6 i 9—11 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 21 kwietnia 1966 r. w sprawie wypłaty rent osobom pozbawionym wolności oraz świadczeń dla osób, które uległy wypadkowi przy pracy w czasie pozbawienia wolności (Dz. U. Nr 15, poz. 93),

5) zarządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 24 listopada 1959 r. w sprawie właściwości organów, ustalania prawa do świadczeń i wypłaty świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Monitor Polski Nr 99, poz. 532).

§ 85. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1969 r., z tym że przepisy §§ 70—76 oraz 84 pkt 4 wchodzi w życie z dniem 1 marca 1969 r.

Przewodniczący Komitetu Pracy i Płac: *A Burski*

66

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRZEMYSŁU SPOŻYWCZEGO I SKUPU

z dnia 12 grudnia 1968 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłu koncentratów spożywczych.

(Dziennik Ustaw z dnia 31 grudnia 1968 r. Nr 48, poz. 346)

Na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 30 marca 1965 r. o bezpieczeństwie i higienie pracy (Dz. U. Nr 13, poz. 91) zarządza się, co następuje:

§ 1. Przepisy rozporządzenia dotyczą bezpieczeństwa i higieny pracy osób zatrudnionych w zakładach przemysłu koncentratów spożywczych i środków odżywczych, zwanych w dalszym ciągu rozporządzenia „zakładami”.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

§ 2. Układ dróg i chodników na terenie zakładu powinien zabezpieczać bezkolizyjny ruch pojazdów i pieszych.

§ 3. W nowo budowanych, przebudowywanych lub modernizowanych zakładach maszyny i urządzenia stanowiące wyposażenie pomieszczeń produkcyjnych powinny być ustawione w kolejności zapewniającej potokowość produkcji i nie powodującej krzyżowania się toków produkcyjnych.

§ 4. 1. Przewody rurowe powinny być szczelne i oznaczone odpowiednimi barwami, w sposób wskazujący wyraźnie przeznaczenie danego przewodu oraz kierunek przepływającej w nim cieczy, pary lub gazu.

2. Oznaczenie przewodów rurowych powinno być zgodne z zasadami ustalonymi w obowiązujących normach.

§ 5. Aparatura kontrolno-pomiarowa ciśnienia lub próżni powinna być okresowo sprawdzana przez wyznaczone do tego osoby, niezależnie od kontroli sprawowanej przez organy dozoru technicznego.

§ 6. 1. Naprawy, konserwacje i czyszczenie maszyn lub urządzeń powinny być dokonywane tylko po ich wyłączeniu z ruchu i zabezpieczeniu przed przypadkowym włączeniem oraz po wywieszeniu tablicy ostrzegawczej „Uwaga nie włączać — czyszczenie”.

2. Każde uruchomienie maszyny, przy której od-

bywa się praca zespołowa, powinno być poprzedzone wyraźnym i zrozumiałym sygnałem ostrzegawczym.

§ 7. Zabrania się w czasie ruchu maszyn i urządzeń produkcyjnych pobierania prób z miejsc nie przeznaczonych do tego celu.

§ 8. Mieszarki, maszyny dozujące i agregaty kosztujące zasilane energią elektryczną powinny posiadać podwójne wyłączniki prądu, z tym że jeden z tych wyłączników powinien znajdować się w zasięgu ręki obsługującego pracownika.

§ 9. W działach produkcji suchej (np. budynie) urządzenia, których działanie powoduje powstawanie pyłów, powinny być szczelne, a pomieszczenia powinny być systematycznie oczyszczane z pyłów.

§ 10. Urządzenia i pasy napędowe w dziale produkcji suchej (np. budynie), na których mogą powstawać ładunki elektryczności statycznej, powinny posiadać odprowadzenia uziemiające te ładunki.

§ 11. Elektryczne lampy wziernikowe, oświetlające wnętrza aparatów oraz urządzeń, powinny być hermetyczne i zasilane prądem o napięciu nie przekraczającym 24 V, a także powinny posiadać zabezpieczenie przed stłuczeniem klosza ochronnego.

§ 12. Zabrania się ładowania wózków tak, aby ładunek przesłaniał pole widzenia kierującego wózkiem.

§ 13. Esencje aromatyczne powinny być przechowywane w pomieszczeniach wydzielonych, w opakowaniach szczelnie zamkniętych, posiadających informację o zawartości oraz wskazówki o bezpiecznym obchodzeniu się z tymi esencjami.

§ 14. W działach produkcyjnych powinny być zainstalowane umywalki z dopływem zimnej i ciepłej wody oraz zaopatrzone w środki do mycia rąk.

§ 15. Spożywanie posiłków i palenie papierosów powinno odbywać się w miejscach lub pomieszczeniach na ten cel przeznaczonych.

§ 16. Mieszarki i przenośniki ślimakowe powinny być tak urządzone, aby w chwili otwarcia pokryw

mieszadła lub zdjęcia osłony przenośnika ślimakowego następowało automatycznie ich unieruchomienie.

§ 17. 1. W pomieszczeniach, w których powstaje stłuczka szklana, powinny znajdować się szczelne zbiorniki przeznaczone do gromadzenia stłuczki.

2. Usuwanie stłuczki szklanej z maszyn i podłóg powinno być dokonywane za pomocą narzędzi zapewniających bezpieczną pracę.

3. Ręczne manipulowanie opakowaniami szklanymi pracownicy powinni wykonywać w rękawicach ochronnych.

§ 18. Urządzenia czyszczące i rozdrabniające powinny być zabezpieczone przed dostaniem się metalowych przedmiotów, mogących spowodować powstanie iskry lub wybuchu.

§ 19. 1. Otwieranie autoklawów powinno odbywać się po uprzednim wyrównaniu ciśnienia w autoklawie z ciśnieniem zewnętrznym.

2. Opróżnianie autoklawów i kotłów warzelnych z płynów powinno odbywać się zaworami spustowymi.

§ 20. Przy aparatach pracujących pod ciśnieniem (np. autoklawy, ekstraktory) pakunki łącz poszczególne części aparatu powinny być dodatkowo zabezpieczone osłonami metalowymi.

§ 21. Czynności, przy których pracownik ma styczność z materiałami żrącymi lub szkodliwymi dla zdrowia, powinny być wykonywane z zachowaniem następujących warunków:

1) pracownicy powinni być wyposażeni we właściwą odzież i sprzęt ochrony osobistej, jak okulary, rękawice, fartuchy ochronne oraz obuwie gumowe,

2) cysterny i zbiorniki z kwasami mineralnymi, ługami lub innymi cieczami żrącymi powinny być opróżniane mechanicznie, w sposób zabezpieczający pracowników przed opryskaniem cieczą,

3) pracownicy powinni być pouczeni o szkodliwości dla zdrowia substancji wymienionych w pkt 2 oraz o sposobach postępowania w razie doznania urazu.

Rozdział 2.

Produkcja koncentratów spożywczych.

§ 22. Przy stanowiskach pracy, na których mogą być wykonywane czynności w pozycji siedzącej, stoły powinny być tak usytuowane, aby umożliwiały swobodne wykonywanie pracy. Przy stołach powinny być zainstalowane krzesła obrotowe z oparciem lędźwiowym.

§ 23. 1. Warniki do prażenia kaszy, grochu lub fasoli powinny posiadać izolację cieplną.

2. Miejsce, w którym zainstalowany jest warnik, powinno być zabezpieczone barierą ochronną o wysokości 1,10 m, z listwą poziomą w połowie jej wysokości oraz krawężnikami o wysokości co najmniej 0,15 m.

3. Pracownik obsługujący warnik obrotowy powinien używać rękawic ochronnych.

4. Przed otwarciem pokrywy warnika należy zatrzymać mieszadło, zamknąć dopływ pary, a ciśnienie wewnętrzne zredukować do ciśnienia zewnętrznego.

§ 24. 1. Pracownicy zatrudnieni przy obsłudze otwartych kotłów warzelnych powinni być zaopatrzeni w buty gumowe, rękawice ochronne i frontowe fartuchy nieprzemakalne.

2. Kotły do topienia tłuszczów powinny posiadać mechaniczne mieszadła.

3. Topienie tłuszczu powinno odbywać się przy zamkniętej pokrywie kotła.

4. Transport roztopionego tłuszczu powinien odbywać się w naczyniach szczelnie przykrytych.

§ 25. 1. Odpływ wody z urządzeń do mycia surowców powinien być tak wykonany, aby woda nie rozlewała się po podłodze pomieszczeń.

2. Przy myciu ręcznym surowców temperatura wody powinna wynosić od +15°C do +30°C.

§ 26. Zabrania się wkładania ręki do będących w ruchu maszyn o napędzie mechanicznym, jak np. obieraczka, krajalnica, mieszarka, myjka.

§ 27. 1. Pary wydobywające się w czasie blanszowania, gotowania lub mycia powinny być ujęte w miejscu ich powstawania i odprowadzane na zewnątrz budynku.

2. Doprowadzenie gorącej wody do blanszowania powinno odbywać się przewodami.

3. Urządzenie do blanszowania parą powinno być w czasie pracy szczelnie zamknięte.

§ 28. 1. Przygotowanie roztworu kwasu siarkawego powinno odbywać się poza halą produkcyjną na otwartej przestrzeni, w odległości co najmniej 10 m od budynku.

2. Dolewanie roztworu kwasu siarkawego do owoców i warzyw powinno odbywać się w miejscu przewiewnym, poza obrębem pomieszczenia produkcyjnego.

3. Stężenie dwutlenku siarki w powietrzu pomieszczeń produkcyjnych nie może przekraczać dopuszczalnych norm i powinno być okresowo kontrolowane.

§ 29. 1. Suche siarkowanie owoców i warzyw powinno być przeprowadzane w hermetycznie zamkniętych komorach i pod stałą kontrolą personelu dozującego.

2. Komory powinny posiadać instalację wyciągową, odprowadzającą gazy na zewnątrz budynku.

§ 30. Odpylanie silników elektrycznych lub innych maszyn w działach produkcyjnych powinno być dokonywane przy pomocy urządzeń pyłosących.

§ 31. Stoły, na których odbywa się pakowanie wyrobów gotowych i półproduktów w działach pakowni, powinny być gładkie, o konstrukcji nie utrudniającej ich oczyszczenie.

§ 32. 1. Odprowadzenie wody spod wieży absorpcyjnej dwutlenku węgla i chlorowodoru powinno posiadać zamknięcie hydrauliczne.

2. Prysznic wody w wieży absorpcyjnej powinien równomiernie zraszać pierścienie Raschiga, aby dokładnie zneutralizować opary dwutlenku węgla i chlorowodoru.

§ 33. W pomieszczeniach produkcyjnych i magazynach, w których operuje się kwasem solnym, powinny być zainstalowane punkty czerpania wody bieżącej, umożliwiające szybkie udzielenie pomocy w razie poparzeń kwasem.

§ 34. 1. Zabrania się przechowywania kwasu solnego w innych naczyniach niż w zbiornikach-kamionkach lub w szklanych balonach w koszach. Naczynia te muszą posiadać wyraźne oznaczenia wskazujące ich zawartość.

2. Transport i przepompowywanie kwasu solnego z cystern lub z kamionek do pojemników magazyno-

wych powinny być dokonywane mechanicznie, przy pomocy pomp lub stężonego powietrza.

3. Zasysanie przy lewarowaniu kwasu powinno być wykonywane mechanicznie, z zastosowaniem podciśnienia.

§ 35. 1. Transport kwasu solnego z magazynu do działów produkcji hydrolizatów białkowych odbywać się powinien mechanicznie, szczelnymi przewodami z tworzyw odpornych na działanie kwasu solnego i par chlorowodoru.

2. Zbiorniki i przewody kwasu solnego i kwaśnego hydrolizatu białkowego powinny posiadać zabezpieczenia przed możliwością oparzenia tymi cieczami.

3. Dozowanie kwasu solnego do poszczególnych reaktorów powinno być przeprowadzane przy pomocy mierników, zabezpieczonych podwójną ścianką.

§ 36. Leje zasypowe do sypkich surowców białkowych powinny być zaopatrzone w sita i elektromagnesy.

§ 37. Pary wydobywające się w czasie procesu hydrolizy surowców białkowych lub w czasie neutralizacji kwaśnego hydrolizatu białkowego powinny być ujęte w miejscu ich powstawania i odprowadzone do wieży absorpcyjnej.

§ 38. Działy produkcyjne współpracujące ze sobą powinny posiadać sprawnie działającą dwustronnie sygnalizację dźwiękową lub świetlną.

§ 39. Urządzenia służące do hydrolizy surowców białkowych, neutralizacji kwaśnego hydrolizatu lub podgęszczania płynów powinny być napełniane nie więcej niż do 4/5 pojemności tych urządzeń.

§ 40. Autoklawy, neutralizatory, odbarwiacze i zbiorniki leżakowe do hydrolizatu białkowego przed przystąpieniem do naprawy lub przeglądu powinny być należycie przewietrzone, umyte i wystudzone, a przed wejściem pracownika do wnętrza sprawdzone na zawartość substancji szkodliwych dla zdrowia.

§ 41. Pracownik wchodzący do jednego ze zbiorników wymienionych w § 40 powinien mieć na sobie szelki ochronne z przytwierdzoną linką, której drugi koniec powinien trzymać inny pracownik, znajdujący się na zewnątrz, ubezpieczający pracownika pozostającego we wnętrzu zbiornika. Prace te powinny odbywać się pod nadzorem osoby wyznaczonej przez kierownika zakładu.

§ 42. Dodawanie w celu neutralizacji sody do kwaśnego hydrolizatu białkowego powinno być prowadzone w sposób zapobiegający wykipieniu.

§ 43. Pompy pras hydraulicznych i filtracyjnych powinny posiadać manometry, z oznaczeniem czerwoną kreską dopuszczalnego ciśnienia.

§ 44. 1. Dźwignie do ręcznego dociskania ram błotniarek służących do oczyszczania roztworów aminokwasowych powinny być dokładnie dopasowane do gniazd znajdujących się na kole dociskowym.

2. Na przewodzie doprowadzającym roztwór aminokwasów od pompy do prasy filtracyjnej powinien być umieszczony zawór zwrotny, kierujący roztwór do przewodu ssącego pompy w razie powstawania nadmiernego ciśnienia.

3. Odległość pomiędzy prasami filtracyjnymi w miejscach najbardziej wysuniętych powinna wynosić co najmniej 1 m.

4. Zbiorniki, w których odbywa się leżakowanie roztworów aminokwasów, powinny być wyposażone w płynowskazy, zabezpieczone przed stłuczeniem.

§ 45. 1. Pomieszczenie do produkcji ziarna rozpęcnionego powinno znajdować się w miejscu wydzielonym.

2. Ściany i sufity pomieszczeń, w których ustawione są armatki do rozpęcniania ziarna, powinny być wyłożone materiałem dźwiękochłonnym.

§ 46. 1. Armatki do rozpęcniania ziarna powinny być tak ustawione, aby zapewniony był najwyższy stopień wyciszenia.

2. Pracownicy obsługujący urządzenia wymienione w ust. 1 powinni być zaopatrzeni w ochrony narządów słuchu.

§ 47. Pracownicy zatrudnieni przy rozpęcnianiu ziarna powinni co trzy miesiące przechodzić badania specjalistyczne organu słuchu i systemu nerwowego.

§ 48. Zabrania się zatrudniania przy urządzeniach rozpęcniających ziarno (armatkach) kobiet i młodocianych.

§ 49. 1. Komory silosów do magazynowania owocu dzikiej róży w atmosferze dwutlenku siarki powinny posiadać hermetyczne zamknięcia.

2. Pomieszczenie wymienione w ust. 1 powinno posiadać mechaniczną wentylację z wyłącznikiem zainstalowanym na zewnątrz.

§ 50. 1. Mieszarki do materiałów sypkich do produkcji budyni powinny być opróżniane mechanicznie.

2. Mieszarki wymienione w ust. 1 powinny posiadać pyłoszczelne zamknięcia, uniemożliwiające wydobywanie się pyłów na zewnątrz.

§ 51. 1. Przygotowanie zestawów zapachowych powinno odbywać się w wydzielonym pomieszczeniu.

2. Zbiorniki — mieszadła powinny posiadać szczelne zamknięcia, zabezpieczające przed parowaniem substancji zapachowych.

Rozdział 3.

Produkcja konserw.

§ 52. Ściany pomieszczeń produkcyjnych, podlegających dezynfekcji środkami odkażającymi, powinny być pokryte do wysokości co najmniej 1,8 m materiałami nienasiąkliwymi, odpornymi na działanie stosowanych środków (np. płytkami ceramicznymi).

§ 53. 1. Wywietrzniki w oknach powinny otwierać się do wewnątrz, za pomocą urządzeń dostępnych z poziomu posadzki.

2. Otwory wywietrzników powinny być od wewnątrz zabezpieczone siatką, uniemożliwiającą przedostawanie się owadów.

§ 54. 1. Przenoszenie ręczne pojemników z gorącą zalewą do konserw lub z innym płynem powinno być wykonywane przez dwóch pracowników, przy uwzględnieniu obowiązujących norm dźwigania ręcznego.

2. Poziom przenoszonych cieczy wymienionych w ust. 1 nie może przewyższać 4/5 wysokości zbiornika.

§ 55. Przewożenie mięsa i innych surowców do produkcji konserw powinno odbywać się dostosowanymi do tego celu wózkami.

§ 56. Powierzchnia stołów, na których odbywa się trybowanie i żyłowanie mięsa, powinna być gładka, szczelna oraz przystosowana do zmywania.

§ 57. 1. Noże, tasaki, topory i inne ostre narzędzia po zakończeniu pracy i w czasie przerw w pracy po-

winy być przechowywane w specjalnie na ten cel przeznaczonych miejscach lub w futerałach.

2. Zabrania się pozostawiania noży, toporów, tasaków i innych ostrych narzędzi na stołach, klocach i na innych urządzeniach.

3. Zabrania się umieszczania noży w cholewkach butów, w kieszeniach, za paskami futerałów lub przenoszenia ich w rękach bez futerałów.

4. Rękojeści noży powinny posiadać takie zabezpieczenie, aby ręka nie mogła ześliznąć się na ostrze noża.

5. Zabrania się używania noży, toporów, tasaków i innych narzędzi o uszkodzonych bądź o nadmiernie zużytych ostrzach.

§ 58. Pracownicy zatrudnieni przy obróbce mięsa powinni posiadać rękawice ochronne oraz ochrony brzuszne.

§ 59. Odległość między stanowiskami pracy, na których używane są noże, powinna wynosić co najmniej 1 m.

§ 60. 1. Kosz zasypany urządzeniem do rozdrabniania mięsa, flaków i warzyw, przy ręcznym podawaniu tych produktów, powinien być wyposażony w pierścień ochronny, uniemożliwiający pracownikowi włożenie ręki do wnętrza urządzenia.

2. Popychanie mięsa i innych surowców dozwolone jest tylko przy pomocy specjalnego popychacza.

§ 61. 1. Kuter, krajalnica, kostkownica i mieszarka powinny w czasie pracy mieć zamknięte pokrywy, a ich otwarcie powinno spowodować automatyczne wyłączenie maszyny z ruchu.

2. Zabrania się ręcznego wyładunku masy rozdrabnianej, jak również sprawdzania konsystencji masy w czasie ruchu kutra lub mieszarki.

§ 62. 1. Kotły do obróbki termicznej mięsa powinny posiadać pokrywy zaopatrzone w sprawnie działające przeciwwagi.

2. Ładowanie koszy z mięsem do kotła powinno być zmechanizowane.

3. Zabrania się pracownikom przebywania w strefie zagrożenia w czasie podnoszenia lub opuszczania kosza.

§ 63. Narzędzia używane w warzelni, jak czerpaki, łopatkę itp., powinny posiadać gładkie rękojeści, o złym przewodnictwie ciepła.

§ 64. Gorące buliony powinny być transportowane mechanicznie, przewodami rurowymi.

§ 65. Pracownicy zatrudnieni w warzelni powinni być przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy przy oparzeniach tłuszczem lub parą.

§ 66. Nadziewarki powinny posiadać manometry oraz ogranicznik dolnego i górnego posuwu tłoka.

§ 67. 1. Zabrania się uruchamiania zamykarki z otwartymi osłonami głowicy.

2. Zamykarka do słoje powinna posiadać osłony, zabezpieczające pracownika przed odpryskami szkła.

3. W razie niemożności zainstalowania osłon, pracownik powinien być wyposażony w przyłbicę ochronną z tworzywa sztucznego oraz napulśniki skórzane lub półrękawy gumowe.

§ 68. 1. Na przewodach doprowadzających parę i wodę do autoklawu powinny być zainstalowane zawory zwrotne.

2. Otwór zaworu odpowietrzającego powinien być skierowany w stronę przeciwną od miejsca obsługi.

§ 69. W autoklawach pionowych wprowadzanie

i wyjmowanie kosza powinno odbywać się przy pomocy elektrowciągu.

Rozdział 4.

Produkcja wyrobów kawowych.

§ 70. Piece do prażenia suszu cykorii, buraka i ziarna powinny posiadać, niezależnie od napędu mechanicznego, napęd ręczny, umożliwiający obracanie pieca w razie doraźnego wyłączenia prądu.

§ 71. 1. Cyklony do odprowadzania pyłów z suszu buraka, cykorii i zboża oraz gazów spalinowych, powstających przy prażeniu, powinny być oczyszczane nie rzadziej niż dwa razy w tygodniu.

2. Płuczki oczyszczające gazy spalinowe powstające przy prażeniu suszu buraka, cykorii i zboża powinny być opróżniane z wody oczyszczającej spaliny nie rzadziej niż jeden raz w tygodniu.

§ 72. Pracownik zatrudniony przy prażeniu suszu cykorii, buraka lub ziarna powinien używać okularów zabezpieczających przed promieniowaniem podczerwonym.

§ 73. Mieszanie prażeniny cykorii, buraka i ziarna przy ich chłodzeniu powinno odbywać się mechanicznie.

§ 74. Usuwanie nalepów z walców mielących prażeninę buraka, cykorii lub ziarna powinno odbywać się mechanicznie, przy pomocy automatycznych zgarniaczy.

§ 75. W czasie pracy górne i dolne drzewiczki młynników walcowych do rozdrabniania surowców wymienionych w § 74 powinny być stale zamknięte.

§ 76. Urządzenie do rozdrabniania surowców kawowych, jak granulATORY i gniotowniki, powinny być całkowicie zabezpieczone przed możliwością zetknięcia się ręki pracownika z wirującymi elementami rozdrabniania.

§ 77. 1. Wymiana walców młynników do rozdrabniania powinna być dokonywana pod bezpośrednim nadzorem kierownika warsztatów.

2. Wymiana walców powinna być dokonana przy zastosowaniu mechanicznych urządzeń podnośnikowych.

§ 78. Urządzenie wirnikowe suszarni rozpyłowej oraz jej wentylatory powinny być okresowo sprawdzane przez wyznaczone osoby.

§ 79. Pracownik wchodzący do wieży suszarni rozpyłowej powinien posiadać na sobie szelki bezpieczeństwa i być asekurowany liną przez drugiego pracownika.

§ 80. Pracownik obsługujący olejowy, gazowy lub inny piec powinien używać sprzętu chroniącego przed poparzeniem i przed oślnieniem.

Rozdział 5.

Produkcja waniliny.

§ 81. Praca w działach produkcyjnych powinna być zatrzymana w razie przekroczenia w powietrzu strefy roboczej dopuszczalnych norm zawartości par toluenu bądź ksyłenu oraz par dwutlenku siarki.

§ 82. Neutralizatory hydrolizatu oraz wirówki do oddzielania ligniny powinny być wyposażone w lokalne urządzenia wyciągowe.

§ 83. Urządzenia do neutralizacji i rozkładu bisulfitów powinny być wyposażone w łapacze z roztwo-

rem wodorotlenku sodu do neutralizacji wydzielającego się dwutlenku siarki.

§ 84. Urządzenia do ekstrakcji i reekstrakcji powinny być szczelne i zabezpieczać przed wydzielaniem się par rozpuszczalnika do pomieszczeń miejsc pracy.

§ 85. W pomieszczeniu ekstrakcji i reekstrakcji urządzenia elektryczne oraz instalacja siły i światła powinny odpowiadać wymaganiom stawianym dla pomieszczeń niebezpiecznych ze względu na możliwość wybuchu.

§ 86. Maszyny, urządzenia oraz zbiorniki należy uzziemić w celu odprowadzenia ładunków elektryczności statycznej.

§ 87. Pomieszczenia produkcyjne oraz miejsca przeładunku rozpuszczalników (toluenu, ksyleny) powinny być wyposażone w urządzenia przeciwpożarowe.

§ 88. 1. Niezbędne prace spawalnicze mogą być przeprowadzane w budynku produkcyjnym i przy zbiornikach ustawionych na zewnątrz budynku tylko pod bezpośrednim nadzorem kierownika warsztatów, kierownika wydziału produkcyjnego i kierownika ochrony przeciwpożarowej.

2. Zbiorniki przed spawaniem powinny być całkowicie opróżnione, dokładnie wymyte wodą i przynajmniej przez 30 minut parowane przy otwartych włazach.

3. W pobliżu miejsca spawania należy zgromadzić sprzęt przeciwpożarowy, przygotowany do natychmiastowego użycia.

4. Miejsce spawania należy zabezpieczyć przed niebezpieczeństwem pożaru na skutek rozprzestrzeniania iskier.

§ 89. 1. Usuwanie uszkodzeń w kanałach, przez które przebiegają przewody lub rurociągi, powinno być dokonywane pod bezpośrednim nadzorem kierownika wydziału lub majstra.

2. Wejście do kanału lub zbiornika może nastąpić tylko na wyraźne polecenie majstra.

3. Przy wejściu do kanału lub zbiornika powinien znajdować się odpowiedni sprzęt zabezpieczający i ratowniczy.

§ 90. Pracownicy zatrudnieni przy produkcji waniliny powinni być przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy przy zatruciu oparami toluenu, bezwodnika kwasu siarkowego i oparzeniach kwasem siarkowym lub ługiem sodowym.

§ 91. Rozruch rurociągu i rozdzielni parowej powinien być przeprowadzany stopniowo, po sprawdzeniu urządzeń odwadniających i pod bezpośrednim nadzorem kierownika warsztatów.

§ 92. Rurociągi kwasu siarkowego i ługu sodowego nad przejściami i stanowiskami roboczymi powinny być od spodu zabezpieczone rynnami, przystosowanymi do odprowadzania ewentualnie powstałych wycieków.

§ 93. 1. Przeładunek toluenu lub ksyleny z cystern kolejowych do cystern kołowych powinien odbywać się mechanicznie, przy pomocy pompy nie powodującej iskrzenia.

2. Zabrania się przetłaczania toluenu i ksyleny sprężonym powietrzem.

§ 94. Przeładunek kwasu siarkowego i roztworu ługu sodowego z cystern kolejowych do cystern kołowych powinien odbywać się mechanicznie, przy pomocy pomp lub sprężonego powietrza

§ 95. 1. Przeładunek toluenu, ksyleny, kwasu siarkowego i ługu sodowego powinien być dokonywany przez pracowników przeszkolonych do wykonywania tego rodzaju pracy.

2. Pracownicy zatrudnieni przy przeładunku toluenu, ksyleny, kwasu siarkowego i ługu sodowego powinni być zaopatrzeni w sprzęt ochronny.

§ 96. 1. Włazy zbiorników do magazynowania toluenu lub ksyleny powinny być zabezpieczone szczelnie pokrywą.

2. Raz do roku zbiorniki powinny być poddawane próbie szczelności. Ciśnienie próbne powinno być wyższe o 0,5 at od ciśnienia roboczego.

3. Zbiorniki przygotowane do opróżniania za pomocą sprężonego powietrza powinny być wyposażone w zawory bezpieczeństwa i manometry.

4. Zbiorniki do magazynowania toluenu powinny posiadać instalację odpowietrzającą, zakończoną zamknięciem hydraulicznym.

5. Kanały do obsługi zbiorników podziemnych powinny posiadać dodatkowo mechaniczną wentylację.

6. Teren, w którym usytuowane są zbiorniki podziemne z toluenem, powinien być ogrodzony w sposób zabezpieczający przed dostępem osób niepowołanych.

7. Zabrania się składania jakichkolwiek materiałów na terenie zbiorników podziemnych z toluenem.

§ 97. Zawory do regulacji dopływu wody i kwasu powinny być usytuowane w miejscu zapewniającym bezpieczną ich obsługę oraz dobrą widoczność poziomu cieczy w urządzeniu.

§ 98. 1. Mieszanie kwasu z wodą należy przeprowadzać mechanicznie lub sprężonym powietrzem.

2. Rozpuszczanie krystalicznej sody kaustycznej parą powinno odbywać się w sposób zabezpieczający pracowników przed rozpryskami.

§ 99. W pobliżu urządzeń do rozcieńczania kwasu i rozpuszczania sody powinien być zainstalowany sprawnie działający natrysk wodny.

§ 100. Przewód doprowadzający parę do wnętrza autoklawu powinien być zaopatrzony w zawór zwrotny.

§ 101. Neutralizatory powinny posiadać szczelne zamknięcie, uniemożliwiające przedostawanie się dwutlenku siarki do pomieszczeń produkcyjnych.

§ 102. Poszczególne czynności przy zakwaszaniu powinny być dokonywane przy użyciu okularów ochronnych, rękawic gumowych i maski gazowej z pochłaniaczem, absorbującym dwutlenek siarki.

§ 103. Pracownicy obsługujący wirówki do oddzielania ligniny powinni mieć zapewnioną 15-minutową przerwę, po każdym 2 godzinach pracy.

§ 104. Podawanie toluenu do ekstrakcji powinno odbywać się pompą o napędzie parowym.

§ 105. 1. W dziale ekstrakcji i reekstrakcji zabrania się używania do napraw narzędzi powodujących iskrzenie.

2. Osoby przebywające w dziale ekstrakcji i reekstrakcji powinny używać obuwia nie powodującego iskrzenia.

§ 106. Urządzenia do absorpcji dwutlenku siarki powinny być całkowicie hermetyczne.

§ 107. Urządzenie do destylacji waniliny powinno być uziemione.

§ 108. 1. Usuwanie z urządzenia destylacyjnego waniliny i smółek podestylacyjnych powinno być

przeprowadzane w rękawicach gumowych i okularach ochronnych.

2. Przesuwanie zbiorników z ciekłą waniliną powinno być dokonywane przy zachowaniu środków wymienionych w ust. 1.

§ 109. 1. Przy produkcji waniliny mogą być zatrudnione jedynie osoby, które zostały dopuszczone do danej pracy na podstawie orzeczenia lekarskiego.

2. Przynajmniej raz na 6 miesięcy pracownicy powinni być poddani okresowemu badaniu.

Rozdział 6.

Produkcja makaronu.

§ 101. 1. Transport mąki w workach w magazynie powinien odbywać się mechanicznie.

2. Wózki używane do przewożenia worków powinny mieć koła ogumione.

3. Otwory drzwiowe magazynów powinny być zabezpieczone przed przeciągiem.

§ 111. 1. Leje zasypowe przenośników powinny być zabezpieczone sitami i wyposażone w urządzenia pyłosące.

2. Odsiewacze do mąki powinny posiadać pyłoszczelną obudowę.

3. Przed przystąpieniem do czyszczenia pojemników do mąki należy wyłączyć urządzenia zasypowe z ruchu oraz umieścić przy wyłączniku tablicę ostrzegawczą z napisem „nie uruchamiać, czyszczenie pojemnika”.

§ 112. 1. W pomieszczeniu wybjalni jaj powinna być doprowadzona do umywalki gorąca i zimna bieżąca woda.

2. Podłogę w pomieszczeniu wybjalni jaj należy często zmywać ciepłą wodą, w celu usunięcia resztek treści jaj.

§ 113. 1. Samoczynne wyłączniki termiczne przy mieszadłach ciasta powinny być poddawane okresowej kontroli, zabezpieczającej sprawne ich działanie.

2. Przy wprowadzaniu makaronu do kratownicy powinny być stosowane urządzenia zabezpieczające ręce przed urazami.

3. Nóż mechaniczny do obcinania makaronu powinien być zabezpieczony specjalną osłoną.

§ 114. Wymiana mieszadeł i matryc tłoczni do makaronu powinna być przeprowadzona przy pomocy mechanicznych podnośników.

§ 115. Zabrania się usuwania uszkodzonych opakowań w czasie pracy automatu pakującego podczas jego ruchu.

Rozdział 7.

Przepisy końcowe.

§ 116. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1969 r., z tym że przepisy § 16, § 45 ust. 2 i § 86 wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1970 r.

Minister Przemysłu Spożywczego i Skupu:

w z. B. Rumiński

67

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA KOMUNIKACJI

z dnia 14 grudnia 1968 r.

w sprawie obliczania podstawy wymiaru kolejowej emerytury lub renty.

(Dziennik Ustaw z dnia 9 stycznia 1969 r. Nr 1, poz. 5)

Na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 10) zarządza się, co następuje:

§ 1. Podstawę wymiaru kolejowej emerytury lub renty, zwaną dalej „podstawą wymiaru”, stanowi przeciętny miesięczny zarobek w gotówce i w naturze uzyskany w zatrudnieniu na kolei lub w zatrudnieniu równorzędnym z zatrudnieniem na kolei w okresie:

- 1) ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia albo
- 2) kolejnych 24 miesięcy zatrudnienia dowolnie wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 12 lat zatrudnienia.

§ 2. Za zarobek, jaki przyjmuje się do obliczenia podstawy wymiaru, uważa się wypłaty bez potrąceń dokonane na rzecz pracownika w gotówce i w naturze, określone w §§ 3 i 4, ze źródeł wymienionych w uchwale nr 8 Rady Ministrów z dnia 12 stycznia 1965 r. w sprawie składników funduszu płac i pozostałych wynagrodzeń z tytułu pracy w jednostkach gospodarki społecznej (Monitor Polski z 1965 r. Nr 2, poz. 5 i z 1967 r. Nr 57, poz. 277), zwanej dalej „uchwałą”.

§ 3. Za zarobek w gotówce uważa się:

- 1) wypłaty zaliczone w myśl uchwały do osobowego funduszu płac, z wyjątkiem:
 - a) dopłat za rozłękę,

b) ekwiwalentów wypłacanych rencistom nauczycielom z powodu zawieszenia prawa do renty w czasie zatrudnienia,

c) odpraw przewidzianych w obowiązujących przepisach z tytułu zwolnienia z pracy lub przeniesienia do innej pracy,

d) dodatku godzinowego, wypłacanego pracownikom drużyn lokomotywowych i konduktorskich oraz

2) wypłaty spoza osobowego funduszu płac określone w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia.

§ 4. 1. Za zarobek w naturze uważa się deputat, umundurowanie lub inne świadczenia w naturze, wydane pracownikowi zgodnie z obowiązującymi przepisami całkowicie lub częściowo nieodpłatnie, albo ich ekwiwalent pieniężny i zaliczone w myśl uchwały do osobowego funduszu płac.

2. Wartość deputatu, umundurowania lub innych świadczeń w naturze (ust. 1) przyjmuje się do obliczenia podstawy wymiaru w wysokości określonej w odpowiednich przepisach, a w razie ich braku — według norm budżetowych:

1) w pełnej wysokości, jeżeli pracownik pobrał je całkowicie nieodpłatnie, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w ust. 3,

2) w wysokości odpowiadającej części nieodpłatnej, jeżeli pracownik pobrał je częściowo nieodpłatnie.

3. Do obliczenia podstawy wymiaru nie przyjmuje

się wartości tej części deputatu opałowego, do której rencista zachowuje nadal prawo po uzyskaniu emerytury lub renty.

4. Wartość deputatu, umundurowania lub innego świadczenia w naturze, która nie została określona odpowiednimi przepisami lub normami budżetowymi, ustala się według cen detalicznych.

§ 5. Do obliczenia podstawy wymiaru nie przyjmuje się:

1) wartości świadczeń w naturze wynikających z przepisów o bezpieczeństwie i higienie pracy lub ekwiwalentów tych świadczeń, jak odzieży ochronnej, posiłków lub środków odżywczych, środków piorących, ekwiwalentu za pranie odzieży ochronnej itp.,

2) korzyści materialnych zapewnionych pracownikom w przepisach uposażeniowych lub w innych przepisach albo w układzie zbiorowym pracy lub w umowie indywidualnej, a polegających w szczególności na uprawnieniu do korzystania z bezpłatnych lub częściowo odpłatnych przejazdów środkami lokomocji itp.

§ 6. 1. Przy równoczesnym zatrudnieniu pracownika w więcej niż jednym zakładzie pracy, w których zatrudnienie jest zatrudnieniem na kolei lub równorzędnym z zatrudnieniem na kolei, do obliczenia podstawy wymiaru przyjmuje się łączny zarobek przysługujący z tytułu wszystkich tych równoczesnych zatrudnień.

2. Zarobki pobierane w odstępach czasu dłuższych niż jeden miesiąc oblicza się w stosunku miesięcznym i dolicza się do zarobków z tych miesięcy zatrudnienia, za które zarobki te przysługują; dodatkowe wynagrodzenie wypłacane za pracę wykonaną przy sporządzaniu sprawozdania rachunkowego za okres poprzedni (premia bilansowa) i za ujawnione przejazdy bezbiletowe kolejami dolicza się do zarobku za miesiąc, w którym zostały wypłacone.

§ 7. W razie inwalidztwa lub śmierci w czasie zatrudnienia wykonywanego na podstawie umowy o naukę zawodu, o przyuczenie do określonej pracy lub o odbycie wstępnego stażu pracy do obliczenia podstawy wymiaru przyjmuje się przeciętny miesięczny zarobek, jaki otrzymują w tym zakładzie pracy pracownicy bezpośrednio po ukończeniu nauki lub przyuczenia do pracy i po odbyciu wstępnego stażu pracy, jeżeli po odbyciu nauki wymagany jest taki staż pracy.

§ 8. 1. Najniższą podstawę wymiaru stanowi:

1) wynagrodzenie ustalone w gospodarce społecznej dla najniżej zarabiających w okresie, z którego zarobki przyjmuje się do obliczenia podstawy wymiaru, przy czym w razie wykonywania równocześnie dwóch lub więcej zatrudnień bierze się pod uwagę łączny zarobek,

2) odpowiednia część wynagrodzenia wymienionego w pkt 1, jeżeli zatrudnienie wykonywane było w niepełnym wymiarze czasu pracy.

2. Najniższą podstawę wymiaru określoną w ust. 1 przyjmuje się, gdy przeciętny miesięczny zarobek w gotówce i w naturze jest niższy od kwot, o których mowa w ust. 1.

3. Jeżeli najniższa podstawa wymiaru składek na

ubezpieczenia społeczne została określona w odrębnych przepisach, najniższą podstawę wymiaru kolejowej emerytury lub renty stanowią kwoty określone w tych przepisach.

§ 9. 1. Za miesiąc zatrudnienia objęty okresem ostatnich 12 miesięcy lub kolejnych 24 miesięcy zatrudnienia, z których zarobki przyjmuje się do obliczenia podstawy wymiaru, uważa się, z zastrzeżeniem ust. 2, miesiąc kalendarzowy, w którym pracownik pozostawał w stosunku pracy i osiągnął z tego tytułu zarobek.

2. Nie uważa się za miesiąc zatrudnienia miesiąca kalendarzowego, w którym pracownik pozostawał w stosunku pracy, lecz przez okres dłuższy niż 5 dni:

1) pobierał zasiłki z ubezpieczenia społecznego na wypadek choroby i macierzyństwa,

2) nie wykonywał zatrudnienia wskutek podjęcia lub zaprzestania pracy w ciągu miesiąca,

3) odbywał zasadniczą służbę wojskową lub ćwiczenia wojskowe i nie pobierał całkowitego wynagrodzenia.

3. Zarobki z miesięcy, o których mowa w ust. 2, przyjmuje się jednak do obliczenia podstawy wymiaru, jeżeli jest to korzystne dla zainteresowanego.

§ 10. 1. Okres ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia liczy się wstecz od miesiąca, w którym ustało ostatnie zatrudnienie, a jeżeli zatrudnienie trwa nadal, od miesiąca:

1) w którym zgłoszono wniosek o kolejową emeryturę lub rentę, albo

2) późniejszego, wskazanego przez osobę zainteresowaną, poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje prawo do pobierania kolejowej emerytury lub renty.

2. Jeżeli kolejowej jednostce organizacyjnej przysługującej emeryturę lub rentę jest znana data, od której ma nastąpić ustanie zatrudnienia, jednostka ta może, jeżeli jest to korzystniejsze dla zainteresowanego, przyjąć za podstawę wymiaru przeciętny miesięczny zarobek z ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia, licząc wstecz od miesiąca, od którego przysługuje prawo do pobierania kolejowej emerytury lub renty, również bez wskazania tego miesiąca przez osobę zainteresowaną (ust. 1 pkt 2).

3. Okres kolejnych 24 miesięcy zatrudnienia obejmuje kolejno następujące 24 miesiące zatrudnienia, o których mowa w § 9 ust. 1 i 3, w dowolnie wybranym przez zainteresowanego okresie z ostatnich 12 lat zatrudnienia.

4. Ustalenie podstawy wymiaru z kolejnych 24 miesięcy zatrudnienia może nastąpić tylko wtedy, gdy istnieją dowody stwierdzające wysokość zarobków za wszystkie te miesiące (§ 13).

§ 11. 1. Jeżeli pracownik był zatrudniony przez okres dłuższy niż 12 miesięcy, lecz z przyczyn obiektywnych potwierdzonych przez zakład pracy lub jednostkę nadrzędną nad zakładem pracy nie mogą być przedłożone dowody o wysokości zarobków za wszystkie ostatnie 12 miesięcy zatrudnienia, do obliczenia podstawy wymiaru przyjmuje się zarobki z tych miesięcy, na które istnieją dowody określone w § 13.

2. Dla pracownika zatrudnionego przez okres krótszy niż 12 miesięcy, ale co najmniej przez 1 miesiąc, do obliczenia podstawy wymiaru przyjmuje się zarobki z faktycznej liczby miesięcy zatrudnienia.

3. Dla pracownika, który był zatrudniony przez okres krótszy niż miesiąc kalendarzowy, do obliczenia podstawy wymiaru przyjmuje się:

1) zarobek, jaki pracownik osiągnąłby z tytułu stosunku pracy, gdyby pracował przez pełny miesiąc, albo

2) zarobek, jaki otrzymywali inni pracownicy tego zakładu pracy, zatrudnieni w tym samym lub podobnym charakterze i o podobnych kwalifikacjach, w tym miesiącu zatrudnienia, w którym pracownik przerwał pracę, jeżeli nie można ustalić zarobku w myśl przepisu pkt 1.

§ 12. Do obliczenia podstawy wymiaru renty rodzinnej przyjmuje się w razie śmierci:

1) pracownika, który nie miał ustalonego prawa do kolejowej emerytury lub renty inwalidzkiej — przeciętny miesięczny zarobek zmarłego, obliczony odpowiednio według przepisów §§ 1—11;

2) rencisty, który nie był zatrudniony po przyznaniu kolejowej emerytury lub renty — podstawę wymiaru kolejowej emerytury lub renty inwalidzkiej zmarłego;

3) rencisty zatrudnionego po przyznaniu kolejowej emerytury lub renty inwalidzkiej — albo podstawę wymiaru kolejowej emerytury lub renty inwalidzkiej, albo przeciętny zarobek rencisty (pkt 1), jeżeli jest to korzystniejsze dla zainteresowanego.

§ 13. 1. Wysokość zarobków ustala się na podstawie zaświadczenia zakładu pracy, wystawionego według ustalonego wzoru.

2. W zaświadczeniu wykazuje się oddzielnie za każdy miesiąc zatrudnienia wysokość zarobku bez potrącenia i po potrąceniu podatku od wynagrodzeń i składki na cele emerytalne.

3. Wysokość zarobków podawana w zaświadczeniu powinna opierać się na dokumentach płacowych znajdujących się w zakładzie pracy, jak karty wynagrodzeń lub listy płac; zgodność wysokości zarobków ze stanem faktycznym potwierdza pracownik zakładu pracy upoważniony do podpisywania dokumentów kasowych.

4. W razie niemożności przedłożenia zaświadczenia, o którym mowa w ust. 1, wskutek likwidacji zakładu pracy albo zniszczenia lub zagubienia dokumentów płacowych, co powinno być potwierdzone przez jednostkę nadrzędną nad zakładem pracy, w którym pracownik był zatrudniony, ustalenie podstawy wymiaru następuje na podstawie wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej o wysokości zarobków za ostatni rok zatrudnienia, a w razie ich braku — na podstawie innych pisemnych dowodów. Jeżeli brak jest takich dowodów, podstawę wymiaru ustala się według danych stwierdzonych przez jednostkę nadrzędną nad zakładem pracy, wynikających z przepisów płacowych przy uwzględnieniu kwalifikacji pracownika oraz zajmowanego stanowiska lub rodzaju wykonywanych prac.

5. Wysokości zarobków nie ustala się na podstawie zeznań lub oświadczeń świadków.

§ 14. Podstawę wymiaru kolejowej emerytury lub renty z tytułu zatrudnienia za granicą regulują przepisy wydane na podstawie art. 17 ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6).

§ 15. Traci moc rozporządzenie Ministra Komunikacji z dnia 6 maja 1964 r. w sprawie obliczania podstawy wymiaru kolejowej renty dla pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 18, poz. 108).

§ 16. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1969 r.

Minister Komunikacji: *P. Lewiński*

Załącznik do rozporządzenia Ministra Komunikacji z dnia 14 grudnia 1968 r. (poz. 5).

WYKAZ WYNAGRODZEŃ SPOZA OSOBOWEGO FUNDUSZU PŁAC

A. Z bezosobowego funduszu płac:

1) wynagrodzenie za zbórkę i dostawę makulatury wypłacane na podstawie uchwały nr 114 Rady Ministrów z dnia 30 marca 1962 r. w sprawie gospodarki makulaturą oraz zwiększenia wykorzystania tego surowca przez przemysł papierniczy (Monitor Polski Nr 33, poz. 154);

2) wynagrodzenie za zbórkę i dostawę surowców wtórnych, wypłacane według przepisów wydanych na podstawie uchwały nr 62 Rady Ministrów z dnia 24 marca 1965 r. w sprawie zasad gospodarowania surowcami wtórnymi (Monitor Polski Nr 19, poz. 81);

3) dodatkowe wynagrodzenie za odprzedaż dostawcom towarów opakowań używanych, nadających się do ponownego użytku, wypłacane na podstawie uchwały nr 180 Komitetu Ekonomicznego Rady Mi-

nistrów z dnia 13 lipca 1965 r. w sprawie dodatkowego wynagrodzenia za odprzedaż opakowań używanych, wkalkulowanych w cenę towaru, nadających się do ponownego użytku, odprzedanych na podstawie umów dostawcom towarów lub wskazanym przez nich jednostkom;

4) wynagrodzenie za dodatkową pracę w Komisji Odwoławczej do Spraw Emerytalnych, wypłacane na podstawie przepisów, o których mowa w art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 10);

5) dodatkowe wynagrodzenie wypłacane lekarzom na podstawie przepisów przewidzianych w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1958 r. o zwalczaniu nadużyć w zakresie wykorzystywania zaświadczeń o czasowej niezdolności do pracy (Dz. U. z 1968 r.

Nr 7, poz. 43) za pracę wykonywaną w kolejowych zakładach przemysłowej służby zdrowia.

B. Z innych wynagrodzeń:

1) przejściowy dodatek mieszkaniowy pobierany na podstawie uchwały nr 187 Rady Ministrów z dnia 20 lipca 1965 r. w sprawie wprowadzenia przejściowego dodatku mieszkaniowego (Monitor Polski Nr 43, poz. 239); dodatek ten przyjmuje się do podstawy wymiaru według następujących zasad:

a) podstawę wymiaru zwiększa się o kwotę przejściowego dodatku mieszkaniowego wypłaconego w ostatnim miesiącu zatrudnienia przed zgłoszeniem wniosku o kolejową emeryturę lub rentę,

b) jeżeli po zgłoszeniu wniosku, o którym mowa pod lit. a), pracownik jest nadal zatrudniony i pobiera przejściowy dodatek mieszkaniowy, podstawę wymiaru zwiększa się na jego wniosek dopiero po zaprzestaniu zatrudnienia o kwotę dodatku wypłaconego w ostatnim miesiącu zatrudnienia,

c) podstawa wymiaru ulega zwiększeniu zgodnie z lit. a) lub b) tylko w przypadku, gdy z rencistą nie zamieszkują osoby pracujące, które uprawnione były do pobierania przejściowego dodatku mieszkaniowego w dniu 1 października 1965 r.,

d) jeżeli opuści mieszkanie osoba pobierająca przejściowy dodatek mieszkaniowy, która zamieszkiwała z rencistą pobierającym emeryturę lub rentę przyznaną na podstawie wniosku zgłoszonego po dniu

31 grudnia 1967 r., to pobierany przez nią ostatnio dodatek mieszkaniowy wlicza się do podstawy wymiaru, gdy w mieszkaniu nie pozostały inne osoby pracujące, które uprawnione były do pobierania dodatku w dniu 1 października 1965 r.;

2) nagrody pieniężne z wyjątkiem nagród:

a) jubileuszowych,

b) państwowych,

c) konkursowych,

d) okolicznościowych,

e) za racjonalizację i wynalazczość,

f) za współzawodnictwo pracy,

g) z funduszu postępu techniczno-ekonomicznego,

h) z funduszu aktywizacji eksportu,

i) za efektywność eksportu,

j) za terminowe wykonanie inwestycji priorytetowych lub za oddawanie określonych obiektów do użytku,

k) wszelkich nagród z funduszy tworzonych na z góry określony czas z przeznaczeniem do wypłaty za wykonanie konkretnych zadań,

l) wypłaconych pracownikom administracji centralnej i terenowej z trzyprocentowego lub czteroprocentowego funduszu nagród, przewidzianego w przepisach o uposażeniu tych pracowników.

68

ZARZĄDZENIE Nr 4 PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 9 stycznia 1969 r.

w sprawie zmian w wykazie jednostek organizacyjnych uprawnionych do tworzenia funduszu na finansowanie wydatków za osiągnięcia ekonomiczne załóg w niektórych państwowych jednostkach organizacyjnych.

(Monitor Polski z dnia 23 stycznia 1969 r. Nr 2, poz. 11)

Na podstawie § 1 ust. 2 uchwały nr 84 Rady Ministrów z dnia 3 marca 1960 r. w sprawie finansowania wydatków za osiągnięcia ekonomiczne załóg w niektórych państwowych jednostkach organizacyjnych (Monitor Polski Nr 33, poz. 162 i z 1961 r. Nr 81, poz. 343) zarządza się, co następuje:

§ 1. W grupie III wykazu jednostek organizacyjnych, stanowiącego załącznik do uchwały nr 84 Rady Ministrów z dnia 3 marca 1960 r. w sprawie finansowania wydatków za osiągnięcia ekonomiczne załóg w niektórych państwowych jednostkach organizacyjnych (Monitor Polski Nr 33, poz. 162 z późniejszymi zmianami), pod lp. 17 wprowadza się następujące zmiany:

1) w rubryce „Nazwa jednostki” skreśla się wyrazy: „(zarząd oraz podległe mu jednostki na pełnym wewnętrznym rozrachunku gospodarczym)”;

2) w rubryce „Dodatkowe środki na fundusz za osiągnięcia ekonomiczne” dodaje się następującą treść:

„— 0,5% planowanego osobowego funduszu płac za każdy 1% osiągniętej poprawy współczynnika wykorzystania ładowności pojazdów samochodowych obsługujących linie regularne w stosunku do roku poprzedzającego,

— 0,5% planowanego osobowego funduszu płac za każdy 1% osiągniętej poprawy wskaźnika średniego (statycznego) załadunku wagonu zbiorowego w stosunku do roku poprzedzającego.

Jeżeli w wyniku zmiany metodologii planowania wyżej wymienione wskaźniki będą ujmowane w planie, to wówczas, na podstawie decyzji jednostki nadrzędnej, osiągnięta poprawa może być ustalona w stosunku do wskaźników planowanych. Warunkiem naliczenia dodatkowych środków jest równoczesne nie pogorszenie w warunkach porównywalnych poziomu strat nadzwyczajnych z tytułu odszkodowania za brakujące i uszkodzone przesyłki oraz za nieterminową dostawę przesyłek (odnoszonych do realizacji usług podstawowych) w stosunku do roku poprzedzającego. Suma dodatkowych środków na fundusz za osiągnięcia ekonomiczne nie może przekroczyć rocznie kwoty odpowiadającej 3% planowanego osobowego funduszu płac i nie może być wyższa niż 60% sumy przyrostu kwoty zysku w danym roku w stosunku do roku poprzedzającego”.

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1969 r.

Prezes Rady Ministrów: J. Cyrankiewicz

ZARZĄDZENIE Nr 10 PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 20 stycznia 1969 r.

w sprawie zasad i warunków ustalania okresów zatrudnienia w prezydiach rad narodowych oraz zaliczania do tych okresów innych okresów zatrudnienia oraz okresów przerw w pracy.*(Monitor Polski z dnia 1 lutego 1969 r. Nr 3, poz. 26)*

Na podstawie art. 24 ust. 6 oraz art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 lipca 1968 r. o pracownikach rad narodowych (Dz. U. Nr 25, poz. 164) zarządza się, co następuje:

§ 1. Do okresu zatrudnienia wymaganego do nabycia uprawnień przewidzianych w art. 24 ustawy z dnia 15 lipca 1968 r. o pracownikach rad narodowych (Dz. U. Nr 25, poz. 164) lub uprawnień do uzyskania gratyfikacji jubileuszowych zgodnie z art. 32 tej ustawy zalicza się, pod warunkiem zachowania ciągłości pracy, okresy zatrudnienia po dniu 22 lipca 1944 r. w radach narodowych oraz w organach, których zakres działania przejęły rady narodowe na podstawie art. 37 ustawy z dnia 20 marca 1950 r. o terenowych organach jednolitej władzy państwowej (Dz. U. Nr 14, poz. 130).

§ 2. Ciągłość pracy ustala się według zasad określania uprawnień do urlopu wypoczynkowego przewidzianych w dekreście z dnia 18 stycznia 1956 r. o ograniczeniu dopuszczalności rozwiązywania umów o pracę bez wypowiedzenia oraz o zabezpieczeniu ciągłości pracy (Dz. U. z 1956 r. Nr 2, poz. 11, Nr 41, poz. 187 i z 1959 r. Nr 27, poz. 170).

§ 3. 1. Do okresu zatrudnienia w prezydiach rad narodowych wymaganego do nabycia uprawnień, o których mowa w § 1, zalicza się — z zastrzeżeniem przepisów ust. 2 — okresy pracy w innych urządach państwowych oraz w zakładach pracy podporządkowanych radom narodowym, jeśli zatrudnienie w prezydium rady narodowej nastąpiło w wyniku przeniesienia.

2. Warunkiem zaliczenia w myśl ust. 1 okresów pracy w innych urządach i zakładach pracy dla nabycia uprawnień z art. 32 ustawy o pracownikach rad narodowych jest stosowanie w tych urządach i zakładach pracy przepisów o gratyfikacjach jubileuszowych.

§ 4. 1. Poza okresami pracy wymienionymi w §§ 1 i 3 do okresu zatrudnienia w prezydiach rad narodowych wymaganego do nabycia uprawnień, o których mowa w § 1, zalicza się — z zastrzeżeniem przepisów ust. 2 — okresy przerw w zatrudnieniu w prezydiach rad narodowych spowodowane:

1) czynną służbą wojskową pełnioną na podstawie przepisów o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, a przed wejściem w życie tych przepisów — na podstawie przepisów o powszechnym obowiązku wojskowym,

2) pełnieniem służby publicznej z wyboru,

3) pełnieniem funkcji z wyboru w organizacjach politycznych, w związkach zawodowych oraz w innych organizacjach społecznych, uprawnionych do żądania zwolnienia pracownika od pracy zawodowej do pełnienia funkcji w tych organizacjach,

4) nauką w szkołach, do których pracownik został skierowany,

5) przerwą w pracy wynikłą z pozbawienia wolności pracownika, jeśli następnie został zrehabilitowany w postępowaniu karnym przez jego umorzenie z braku dowodów winy lub cech przestępstwa albo przez wydanie prawomocnego wyroku uniewinniającego, a także przerwą spowodowaną niezgodnym z prawem rozwiązaniem stosunku pracy,

6) bezpłatnym urlopem udzielonym po zakończeniu urlopu macierzyńskiego na zasadach przewidzianych dla matek opiekujących się małymi dziećmi.

2. Warunkiem zaliczenia okresów przerw w pracy wymienionych w ust. 1 oraz zachowania ciągłości pracy jest zgłoszenie się do pracy w tym samym prezydium rady narodowej albo podjęcie pracy za zgodą tego prezydium w innym prezydium rady narodowej w terminie czternastu dni od ustania przerwy, o ile przepisy szczególne nie przewidują innych terminów jako warunku zachowania ciągłości pracy.

§ 5. Okresy niewykonywania pracy w prezydiach rad narodowych z powodu udzielonego na wniosek pracownika bezpłatnego urlopu — z zastrzeżeniem przepisu § 4 ust. 1 pkt 6 — nie są uważane za przerwę w ciągłości pracy, lecz nie podlegają zaliczeniu do ilości lat pracy, jeśli urlop bezpłatny trwa dłużej niż trzy miesiące.

§ 6. W razie wypłaty gratyfikacji jubileuszowej przed wejściem w życie ustawy o pracownikach rad narodowych dalsza wypłata gratyfikacji jubileuszowych za okresy pracy ustalone na zasadach niniejszego zarządzenia może następować tylko w odstępach pięcioletnich.

§ 7. W sprawach unormowanych niniejszym zarządzeniem, a dotyczących gratyfikacji jubileuszowych, nie mają zastosowania przepisy w sprawie zaliczania określonych okresów do okresów zatrudnienia w zakresie uprawnień uzależnionych od ciągłości pracy albo od ilości lat pracy w danym zawodzie lub służbie bądź w szczególnych warunkach, od których zależy nabycie tych uprawnień.

§ 8. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1969 r.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

70

ZARZĄDZENIE Nr 15 PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 31 stycznia 1969 r.

w sprawie wypłaty wynagrodzenia pracownikom opiekującym się dziećmi w okresie epidemii grypy.*(Monitor Polski z dnia 5 lutego 1969 r. Nr 4, poz. 36)*

Na wniosek Centralnej Rady Związków Zawodowych zarządza się, co następuje:

§ 1. Pracownica, która wskutek zamknięcia żłobka, przedszkola lub szkoły z powodu epidemii grypy w okresie zimy 1969 r. przerwała pracę dla zapewnienia w domu osobistej opieki dziecku w wieku do lat 8, ma prawo do wynagrodzenia za czas usprawiedliwionej nieobecności w pracy w wysokości i na zasadach określonych w §§ 2—4.

§ 2. 1. Wynagrodzenie za czas usprawiedliwionej nieobecności w pracy z powodu opieki nad dzieckiem (§ 1) przysługuje w wysokości 50% przeciętnego zarobku z okresu ostatnich 3 miesięcy zatrudnienia.

2. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1, nie może wynosić mniej niż najniższa płaca ustalona dla pracowników w gospodarce społecznej.

3. Wynagrodzenie wypłaca się za każdy dzień usprawiedliwionej nieobecności w pracy z powodu opieki nad dzieckiem (§ 1), nie dłużej jednak niż za 14 dni, bez względu na liczbę dzieci.

§ 3. Wynagrodzenie, o którym mowa w § 2, przysługuje, jeżeli:

1) przeciętny dochód w rodzinie przypadający na jednego członka rodziny nie przekracza 1000 zł miesięcznie,

2) poza pracownicą nie ma innych domowników, którzy mogliby zapewnić opiekę dziecku,

3) w myśl obowiązujących przepisów pracownica nie zachowuje w tym czasie prawa do pełnego wynagrodzenia i nie pobiera zasiłku chorobowego.

§ 4. Decyzję o wypłacie wynagrodzenia, o którym mowa w § 2, podejmuje kierownictwo zakładu pracy na podstawie:

1) zaświadczenia stwierdzającego okres zamknięcia żłobka, przedszkola lub szkoły, wystawionego przez właściwą instytucję,

2) pisemnego oświadczenia pracownicy o braku innych domowników mogących zapewnić opiekę dziecku i o tym, że przeciętny miesięczny dochód w rodzinie przypadający na jednego członka rodziny nie przekracza 1000 zł. Oświadczenie takie wymaga potwierdzenia przez radę zakładową.

§ 5. Przepisy zarządzenia stosuje się również do pracujących ojców, jeżeli ojciec jest samotny, gdy matka z powodu choroby lub połogu nie może opiekować się dzieckiem lub gdy jej zatrudnienie ze względów społecznych jest bardziej celowe.

§ 6. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1969 r.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

71

ZARZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 29 listopada 1968 r.

zmieniające zarządzenie w sprawie szczegółowych zasad i trybu obniżania lub cofania dodatkowego wynagrodzenia miesięcznego lekarzom i lekarzom dentystom za pracę w lecznictwie otwartym, w stacjach sanitarno-epidemiologicznych i w stacjach krwiodawstwa.*(Monitor Polski z dnia 28 grudnia 1968 r. Nr 54, poz. 391)*

Na podstawie § 10 ust. 5, 6 i 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 maja 1966 r. w sprawie uposażenia lekarzy, lekarzy dentystów oraz innych pracowników z wyższym wykształceniem, zatrudnionych w zakładach społecznych służby zdrowia (Dz. U. z 1966 r. Nr 20, poz. 122 i z 1968 r. Nr 43, poz. 315), zarządza się, co następuje:

§ 1. W zarządzeniu Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 25 lipca 1967 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu obniżania lub cofania dodatkowego wynagrodzenia miesięcznego lekarzom i lekarzom dentystom za pracę w lecznictwie otwartym, w stacjach sanitarno-epidemiologicznych i w stacjach krwiodawstwa (Monitor Polski Nr 51, poz. 258) po § 5 dodaje się § 5a w brzmieniu:

„§ 5a. Przepisy zarządzenia stosuje się odpowiednio

do innych pracowników z wyższym wykształceniem zatrudnionych w lecznictwie otwartym bądź w stacjach sanitarno-epidemiologicznych i w stacjach krwiodawstwa, którym przyznane zostało dodatkowe wynagrodzenie na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 maja 1966 r. w sprawie uposażenia lekarzy, lekarzy dentystów oraz innych pracowników z wyższym wykształceniem, zatrudnionych w zakładach społecznych służby zdrowia (Dz. U. z 1966 r. Nr 20, poz. 122 i z 1968 r. Nr 43, poz. 315).”

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 grudnia 1968 r.

Minister Zdrowia i Opieki Społecznej:

J. Kostrzewski

ZARZĄDZENIE MINISTRA KOMUNIKACJI

z dnia 28 grudnia 1968 r.

w sprawie warunków zawierania umów o świadczenie przez państwowe nietransportowe jednostki organizacyjne usług w zakresie przewozów pracowniczych na rzecz innych uspołecznionych jednostek organizacyjnych.

(Monitor Polski z dnia 14 stycznia 1969 r. Nr 1, poz. 7)

Na podstawie § 2 ust. 1 uchwały nr 197 Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 1968 r. w sprawie usprawnienia przewozów pracowniczych i wycieczkowych autobusami (Monitor Polski Nr 29, poz. 194) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zarządzenie dotyczy umów o świadczenie usług przewozowych w zakresie przewozów pracowniczych, określonych przepisami uchwały nr 197 Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 1968 r. w sprawie usprawnienia przewozów pracowniczych i wycieczkowych autobusami (Monitor Polski Nr 29, poz. 194), zwanej dalej w skróceniu „uchwałą”.

§ 2. 1. Umowy o świadczenie usług przewozowych w zakresie przewozów pracowniczych (§ 1) mają charakter umów stałych, określonych przepisem § 4 regulaminu stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Komunikacji z dnia 12 października 1962 r. w sprawie regulaminu zarobkowego przewozu osób i bagażu oraz najmu pojazdów w osobowym transporcie drogowym (Dz. U. Nr 56, poz. 282).

2. Do umów o świadczenie usług przewozowych w zakresie przewozów pracowniczych (§ 1) stosuje się odpowiednio przepisy regulaminu wymienionego w ust. 1.

§ 3. 1. Zakres usług przewozowych, stanowiących przedmiot umowy, określa właściwy terytorialnie wydział komunikacji prezydium wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) z równoczesnym wyznaczeniem jednostki zobowiązanej do świadczenia usług i jednostki uprawnionej do korzystania z nich (§ 3 ust. 2 uchwały).

2. Jednostki zobowiązane do zawarcia umowy (ust. 1) zawierają umowę o świadczenie usług przewozowych na czas nieograniczony, z tym że rozwiązanie umowy lub jej zmiana może nastąpić za wypowiedzeniem w terminie nie krótszym niż jeden miesiąc i wymaga akceptacji wydziału komunikacji prezydium wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) właściwego w zakresie uprawnień określonych w ust. 1.

§ 4. 1. Umowy o świadczenie usług przewozowych w zakresie przewozów pracowniczych mogą dotyczyć:

1) usług polegających na dostarczeniu przez państwową nietransportową jednostkę organizacyjną autobusu wraz z kierowcą do przewozu pracowników innej jednostki gospodarki uspołecznionej,

2) usług polegających na udostępnieniu w autobusie państwowej nietransportowej jednostki organizacyjnej określonej liczby miejsc w celu przewozu pracowników innej jednostki gospodarki uspołecznionej,

2. Umowa wymieniona w ust. 1 pkt 1 powinna określać w szczególności:

1) datę zawarcia umowy,
2) usługobiorcę, którym jest jednostka uprawniona do korzystania z usług, oraz jednostkę zobowiązaną do świadczenia usług,

3) rodzaj i zakres świadczonych usług (np. przewóz pracowników do pracy i z pracy, częstotliwość przewozów),

4) liczbę miejsc w autobusie ustalonych w dowodzie rejestracyjnym,

5) terminy i miejsce podstawienia autobusu do przewozu ze wskazaniem jego dziennego przebiegu w związku z wykonywanym przewozem,

6) dokument uprawniający pracowników do korzystania z przewozów (np. lista imienna pracowników legitymujących się dowodami służbowymi),

7) stawkę odpłatności za świadczone usługi przewozowe w wysokości ustalonej przepisem § 2 ust. 2 uchwały,

8) sposób dokonywania rozliczeń za świadczone usługi oraz terminy płatności należności,

9) zasady odpowiedzialności i wysokość odszkodowań umownych w razie niedotrzymania warunków umowy.

3. Umowa wymieniona w ust. 1 pkt 2 powinna określać w szczególności:

1) datę zawarcia umowy,

2) usługobiorcę, którym jest jednostka uprawniona do korzystania z usług, oraz jednostkę zobowiązaną do świadczenia usług,

3) rodzaj i zakres świadczonych usług (np. przewóz pracowników do pracy i z pracy, częstotliwość przewozów),

4) liczbę miejsc udostępnionych usługobiorcy w autobusie jednostki zobowiązanej do świadczenia usług,

5) dzienny bądź okresowy rozkład jazdy autobusu,

6) dokument uprawniający pracowników do korzystania z przewozów,

7) stawkę odpłatności za świadczone usługi przewozowe w wysokości ustalonej przepisem § 2 ust. 2 uchwały,

8) sposób dokonywania rozliczeń za świadczone usługi,

9) zasady odpowiedzialności i wysokość odszkodowań umownych w razie niedotrzymania warunków umowy.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Komunikacji: *P. Lewiński*

Wydawnictwo Związkowe CRZZ — Warszawa, ul. Spasowskiego 1/3

WARUNKI PRENUMERATY:

Prenumeratę na kraj dla czytelników indywidualnych przyjmują urzędy pocztowe, listonosze oraz Oddziały i Delegatury „Ruch”. Można również dokonywać wpłat na konto PKO Nr 1-6-100020 — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23. Wszystkie instytucje państwowe i społeczne mogą zamawiać prenumeratę wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur „Ruch”. Prenumeraty przyjmowane są do 10 dnia miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty.

Cena prenumeraty: kwartalnie — zł 10.—, półrocznie — zł 20.—, rocznie — zł 40.—

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40% droższa — przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23, tel. 20-46-88; konto PKO Nr 1-6-100024.

Egzemplarze numerów zdezaktualizowanych można nabywać w punkcie Wysyłkowym Prasy Archiwalnej „Ruch” Warszawa, ul. Nowogrodzka 15/17, konto PKO Nr 114-6-700044 VII O/M Warszawa.

Drukarnia Wydawnictwa Związkowego CRZZ. Papier gazetowy kl. VIII, 50 g. Objętość ark. wyd. 5,4; ark. druk. 4,5. Zam. 203/09. 21 700 egz. P-22.

INDEKS 35404